

BÁO CÁO KHẢO SÁT

SỰ THAM GIA CỦA THANH, THIẾU NIÊN

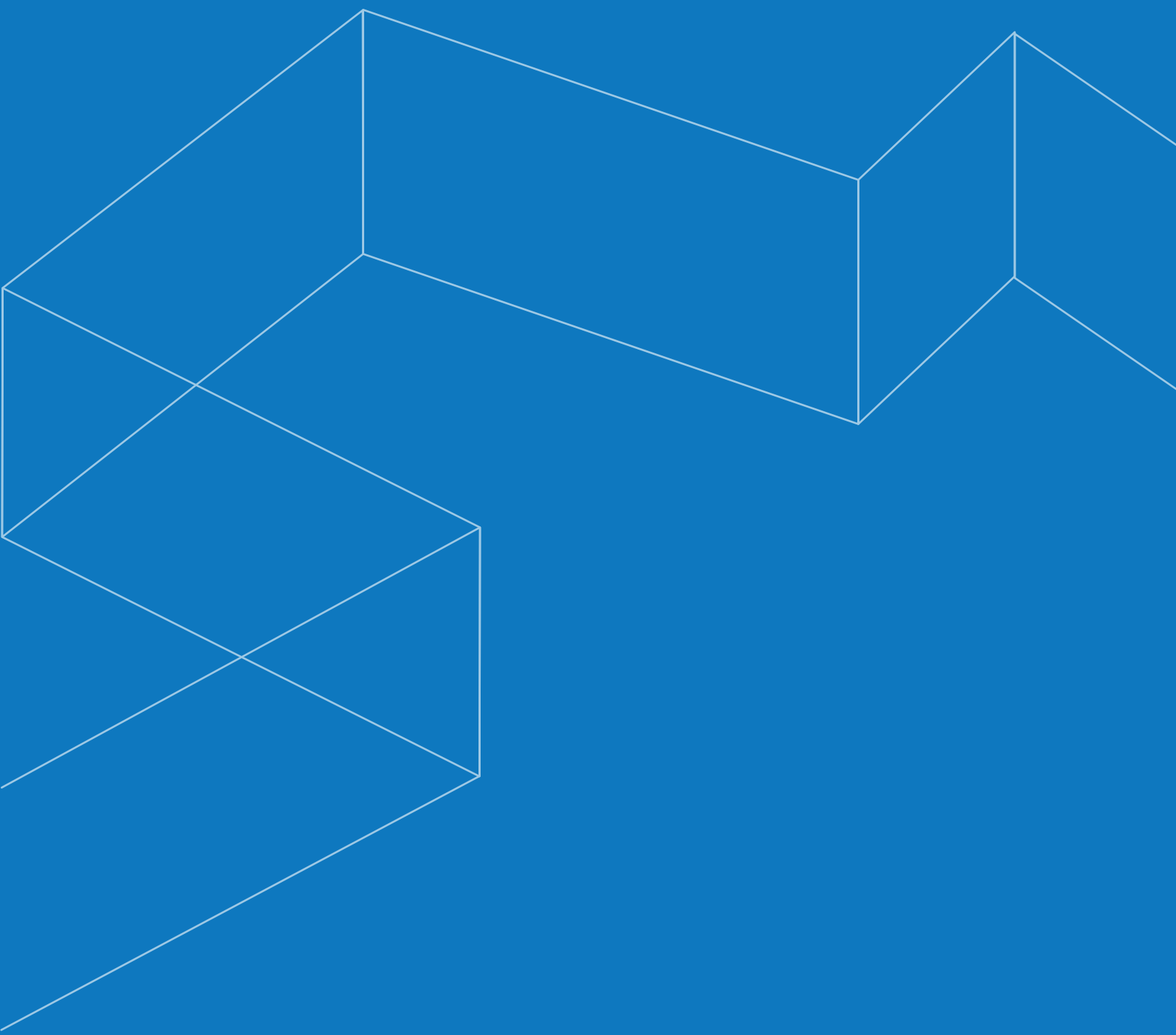
VÀO VIỆC GÓP Ý, XÂY DỰNG

CÁC CHƯƠNG TRÌNH CHÍNH SÁCH

Hà Nội, tháng 6.2021

Nhóm khảo sát:
Ths.Trần Văn Anh, Ths. Đỗ Văn Trài
Hiệu đính: Ths. Nguyễn Phương Linh
Viện Nghiên cứu Quản lý Phát triển bền vững (MSD)

LỜI NÓI ĐẦU

Quý độc giả thân mến,

Khảo sát “Sự tham gia của thanh, thiếu niên vào việc góp ý, xây dựng các chương trình, chính sách” do Viện Nghiên cứu Quản lý Phát triển bền vững (MSD) và Tổ chức Plan International tại Việt Nam (PIV) thực hiện trong bối cảnh Luật Thanh niên vừa được Quốc hội thông qua và ban hành năm 2020 tiếp sau Luật Trẻ em ban hành năm 2016. Khảo sát được thực hiện toàn quốc và thu hút sự tham gia của 2.373 thanh, thiếu niên từ 13 đến 24 tuổi.

Mục tiêu của khảo sát nhằm đánh giá thực trạng tham gia của thanh, thiếu niên vào góp ý, xây dựng các chương trình, chính sách liên quan đến thanh, thiếu niên. Trên cơ sở đó những kết quả khảo sát thu được sẽ cung cấp thông tin cho các cơ quan có trách nhiệm thực thi quyền của thanh, thiếu niên, đồng thời làm căn cứ cho các chương trình, hoạt động nâng cao sự tham gia hiệu quả của các bạn trẻ vào góp ý, xây dựng các chương trình, chính sách.

Chúng tôi có niềm tin rằng lắng nghe, tôn trọng, và huy động sự tham gia thực chất của thanh, thiếu niên sẽ góp phần thực thi có hiệu quả các chương trình, chính sách liên quan đến họ. MSD hy vọng báo cáo khảo sát này sẽ góp phần thúc đẩy các bên liên quan từ cơ quan quản lý nhà nước, các tổ chức xã hội trong và ngoài nước, các cơ quan thông tấn, báo chí, gia đình, nhà trường và cộng đồng cùng hành động nhằm tăng cường sự tham gia của các em vào các chương trình, chính sách.

Thay mặt MSD, tôi xin gửi lời cảm ơn chân thành tới Tổ chức Plan International tại Việt Nam (PIV) đã hỗ trợ tài chính và cùng đồng hành với chúng tôi trong suốt thời gian thực hiện khảo sát này. Xin được cảm ơn các chuyên gia là đại diện các cơ quan quản lý nhà nước cấp Trung ương và địa phương cùng các em học sinh tại trường THCS Cổ Loa (huyện Đông Anh, Hà Nội) và Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vĩnh Long đã bình luận, chia sẻ quan điểm và góc nhìn của mình về sự tham gia của thanh, thiếu niên vào góp ý, xây dựng chương trình, chính sách. Lời cảm ơn đặc biệt tới 2.373 bạn trẻ trên khắp cả nước đã nhiệt tình tham gia khảo sát này.

Trân trọng,

Ths. Nguyễn Phương Linh - Viện trưởng MSD

DANH MỤC CÁC TỪ/CỤM TỪ VIẾT TẮT

Công ước	Công ước Liên Hợp Quốc về Quyền trẻ em
CLB	Câu lạc bộ
HĐND	Hội đồng nhân dân
LĐ, TB&XH	Lao động, Thương binh và Xã hội
MSD	Viện Nghiên cứu Quản lý Phát triển bền vững
PIV	Tổ chức Plan International tại Việt Nam
PVS	Phòng vấn sâu
QTE	Quyền Trẻ em
THCS	Trung học cơ sở
TLN	Thảo luận nhóm
TTN	Thanh, thiếu niên

MỤC LỤC

LỜI NÓI ĐẦU	3
CÁC TỪ VIẾT TẮT	4
MỤC LỤC	5
DANH MỤC BẢNG VÀ BIỂU ĐỒ	6
10 PHÁT HIỆN NỔI BẬT	7
5 KHUYẾN NGHỊ HÀNH ĐỘNG TIÊU BIỂU	9
GIẢI THÍCH THUẬT NGỮ	10
1. GIỚI THIỆU	11
1.1. Mục đích khảo sát	11
1.2. Mục tiêu khảo sát	11
1.3. Đối tượng tham gia khảo sát	12
1.4. Thời gian và địa bàn khảo sát	12
1.5. Phương pháp tiến hành khảo sát	12
1.6. Phương pháp phân tích số liệu	12
1.7. Hạn chế của khảo sát	13
2. QUYỀN VÀ SỰ THAM GIA CỦA THANH, THIẾU NIÊN VÀO VIỆC GÓP Ý XÂY DỰNG CÁC CHƯƠNG TRÌNH, CHÍNH SÁCH	14
2.1. Cơ sở pháp lý về quyền tham gia của thanh thiếu niên vào việc góp ý, xây dựng các chương trình, chính sách	14
2.2. Vai trò và sự cần thiết của thanh niên trong việc tham gia đóng góp xây dựng chính sách	16
3. CÁC KẾT QUẢ CHÍNH TỪ KHẢO SÁT	19
3.1. Thông tin chung	19
3.2. Nhận thức của thanh, thiếu niên về việc tham gia đóng góp, xây dựng các chương trình, chính sách	19
3.3. Thực trạng tham gia chương trình, chính sách của thanh, thiếu niên	25
3.4. Thách thức của thanh, thiếu niên khi tham gia góp ý, xây dựng chương trình, chính sách	35
3.5. Giải pháp thúc đẩy sự tham gia của thanh, thiếu niên vào các chương trình, chính sách	38
3.6. Trường hợp điển hình	40
4. KHUYẾN NGHỊ HÀNH ĐỘNG	41
TÀI LIỆU THAM KHẢO	44
PHỤ LỤC - SỐ LIỆU PHIẾU KHẢO SÁT	45

DANH MỤC BẢNG VÀ BIỂU ĐỒ

Biểu đồ 1: Đánh giá tầm quan trọng của việc thanh, thiếu niên tham gia góp ý cho các chương trình, chính sách

20

Biểu đồ 2: Đánh giá về sự cần thiết tham gia vào tiến trình góp ý các chương trình, chính sách

22

Biểu đồ 3: Băn khoăn của thanh, thiếu niên khi tham gia góp ý các chương trình, chính sách

24

Biểu đồ 4: Mức độ tham gia của thanh, thiếu niên vào tiến trình góp ý, xây dựng chương trình, chính sách

26

Biểu đồ 5: Mức độ tham gia của các bạn trẻ dưới 16 tuổi vào tiến trình góp ý, xây dựng chương trình, chính sách

27

Biểu đồ 6: Mức độ tham gia của các bạn trẻ trên 16 tuổi vào tiến trình góp ý, xây dựng chương trình, chính sách

28

Biểu đồ 7: Mức độ cơ hội góp ý cho các chương trình, chính sách liên quan đến thanh, thiếu niên thông qua các kênh tiếp nhận

31

Biểu đồ 8: Mức độ tiếp nhận của các cơ quan chức năng từ phản hồi của thanh, thiếu niên về các chương trình, chính sách

32

Biểu đồ 9: Mức độ hiệu quả của các hình thức góp ý cho các chương trình, chính sách

33

Biểu đồ 10: Thời gian góp ý cho các chương trình, chính sách

34

Biểu đồ 11: Nguyên nhân chưa/không tham gia góp ý chương trình, chính sách

34

Biểu đồ 12: Thách thức của thanh, thiếu niên khi tham gia góp ý các chương trình, chính sách

35

Biểu đồ 13: Giải pháp thúc đẩy sự tham gia của thanh, thiếu niên vào các chương trình, chính sách

38

Bảng 1: Đánh giá sự cần thiết tham gia tiến trình tham gia góp ý chương trình, chính sách theo nhóm tuổi (N=2.373)

23

Bảng 2: Đánh giá của thanh, thiếu niên về nguồn tiếp cận thông tin liên quan đến các chương trình, chính sách (N=2.373)

30

10 PHÁT HIỆN NỔI BẬT

1. Hầu hết thanh, thiếu niên tham gia khảo sát đều nhận thức được tầm quan trọng của việc thanh, thiếu niên tham gia góp ý cho các chương trình, chính sách của nhà nước. Đặc biệt 74% thanh, thiếu niên cho rằng việc tham gia đóng góp, xây dựng chính sách giúp khẳng định vai trò của thanh, thiếu niên. Tuy nhiên, khi liệt kê 6 vai trò cụ thể trong tiến trình góp ý, xây dựng chính sách, đa số thanh, thiếu niên tham gia khảo sát lại không cho rằng việc tham gia này là cần thiết.

2. Hai bước “Tuyên truyền, phổ biến chương trình, chính sách” và “Thực thi chính sách” được đánh giá ở mức cần thiết cao nhất trong khoảng từ 45% đến trên 50% và cũng đồng thời là hai bước mà thực tế thanh, thiếu niên tham gia nhiều nhất.

3. Phần lớn thanh, thiếu niên (trên 67%) tham gia khảo sát biết đến các văn bản chính sách (được đưa ra trong khảo sát) ở mức độ khác nhau. Tuy nhiên, các bạn chủ yếu biết đến các chương trình, chính sách thông qua tự tìm hiểu mà chưa thực sự được tham gia đóng góp và thảo luận về những chương trình hay chính sách này.

4. Bản khoản, quan ngại lớn nhất của thanh, thiếu niên khi tham gia góp ý các chương trình, chính sách nằm ở cơ chế tiếp thu và phản hồi từ phía người có thẩm quyền: cứ 10 bạn thì có khoảng 8 thanh, thiếu niên băn khoăn việc “Ý kiến của mình có được lắng nghe hay không”.

5. Nguồn thông tin từ nhà trường, các tổ chức xã hội, vô tuyến (tivi) và báo mạng và các trang thông tin điện tử được đánh giá mức độ hiệu quả cao nhất với lần lượt là hơn 55%, 45%, 43% và 40%. Mức độ tham gia đóng góp ý kiến của thanh niên trong vòng 24 tháng qua là chưa cao trên toàn bộ các kênh và nền tảng (chiếm hơn 40%); Trường học và các chương trình dự án của các tổ chức xã hội là 2 kênh tiếp cận được đánh giá mức độ cơ hội tham gia cao nhất với gần 1/3 số thanh, thiếu niên tham gia khảo sát.

6. Gần 1/3 thanh, thiếu niên cho biết không có thông tin về việc cơ quan chức năng đã tiếp nhận các ý kiến, phản hồi của mình về các chương trình, chính sách hay chưa. Tương tự, hơn 45% thanh, thiếu niên đều cho rằng toàn bộ hình thức góp ý đều không hoặc rất kém hiệu quả, đáng chú ý đối với hình thức: trao đổi trực tiếp với người có thẩm quyền, thông qua hòm thư góp ý, và viết thư cho người có thẩm quyền, con số này còn lên tới trên 50%.

7. Chia sẻ ý kiến thông qua hội nhóm câu lạc bộ là kênh góp ý được nhiều các bạn thanh, thiếu niên đánh giá là hiệu quả cao nhất với trên 31%; dù đáng tiếc là gần 50% người tham gia khảo sát lại không sinh hoạt trong bất kì hội, nhóm hay câu lạc bộ nào.

8. 32,7% các bạn thanh, thiếu niên cho biết nguyên nhân mình chưa/không tham gia góp ý cho các chương trình, chính sách là vì *“Không được tham vấn”* *“Em không được chọn đi nên em không biết”* (Em nam, nhóm tuổi 13–15); hơn 30% *“Có được tham vấn nhưng không biết trả lời như thế nào”*. Trong khi đó khoảng 20% các bạn chia sẻ rằng mình *“Không quan tâm nên không tham gia”*; 20% *“Đã từng được tham vấn nhưng ý kiến không được ghi nhận, tiếp thu nên không muốn tham gia nữa”*.

9. Hầu hết thanh, thiếu niên đều nhận diện và đánh giá gặp khó khăn, thách thức khi tham gia góp ý cho các chương trình, chính sách vì nhiều lý do khác nhau. Điển hình hơn 65% thanh, thiếu niên cho biết việc thiếu cơ hội tham gia và thiếu kênh tiếp nhận phản hồi đối với các góp ý, phản ánh về các chương trình, chính sách là trở ngại lớn nhất.

10. 75% các bạn mong muốn Trường học/cơ sở giáo dục tổ chức các khoá học để cung cấp cho học sinh/sinh viên kỹ năng vận động và tham vấn chính sách; 65,5% ý kiến cho rằng cần *“Đa dạng các kênh truyền thông để thanh, thiếu niên dễ tiếp cận với các chương trình, chính sách”*; Hơn 51% các bạn trẻ cũng đồng ý với việc cần *“Tổ chức thêm các cuộc thi để thu hút sự tham gia của thanh, thiếu niên vào các chương trình, chính sách”*

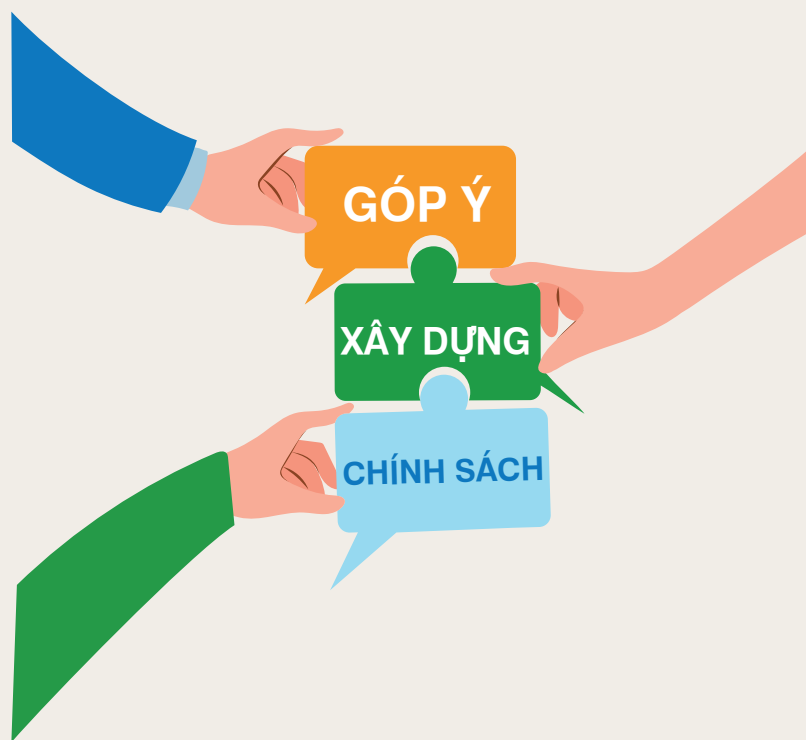
5 KHUYẾN NGHỊ

HÀNH ĐỘNG TIÊU BIỂU

1. Tổ chức các diễn đàn đối thoại trực tiếp và trực tuyến giữa lãnh đạo cơ quan nhà nước và thanh, thiếu niên về các chủ đề được đồng ý thanh, thiếu niên quan tâm.

2. Lồng ghép các nội dung về kỹ năng mềm (như kỹ năng thuyết trình, kỹ năng giao tiếp phản biện,...) vào chương trình giảng dạy trong trường học, đồng thời thường xuyên cập nhật, phổ biến các chương trình, chính sách liên quan tới thanh, thiếu niên cho học sinh, sinh viên;

3. Ưu tiên sử dụng kênh truyền thông trực tiếp và truyền thông theo nhóm nhỏ như gia đình, chi Đoàn Thanh niên để cung cấp thông tin về luật pháp, chính sách cho thanh, thiếu niên; Tận dụng và phát huy các kênh truyền thông xã hội, mạng xã hội thân thiện với thanh, thiếu niên;

4. Tăng cường kết nối thông tin tới các địa bàn vùng sâu, vùng xa như hệ thống loa phát thanh đến từng thôn, bản để người dân, đặc biệt là thanh, thiếu niên có cơ hội tiếp cận các chương trình, chính sách.

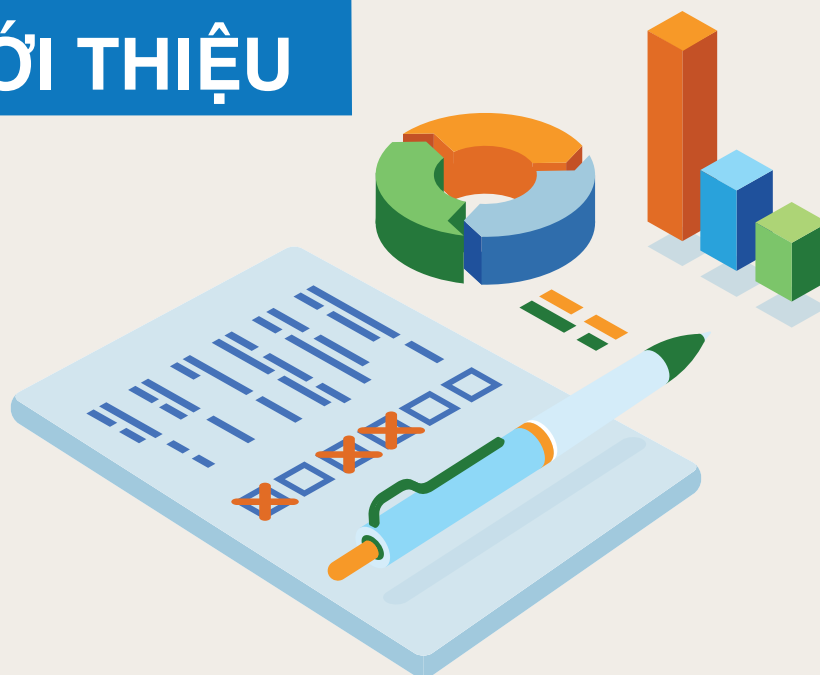
5. Tăng cường cơ chế phản hồi đảm bảo trách nhiệm giải trình và nâng cao hiệu quả tham gia của thanh, thiếu niên vào các chương trình, chính sách liên quan. Cụ thể là, có thể áp dụng cơ chế phản hồi trực tiếp (thông qua các buổi làm việc, hội thảo trực tiếp,) hoặc gián tiếp thông qua các nền tảng trực tuyến (như website, mạng xã hội, các ứng dụng lấy ý kiến thanh thiếu niên, v.v...).

GIẢI THÍCH THUẬT NGỮ

Trẻ em	là mọi người dưới 18 tuổi, trừ trường hợp Luật pháp áp dụng với trẻ em đó quy định tuổi thành niên sớm hơn (Theo điều 1 của Công ước của Liên Hợp Quốc về Quyền trẻ em, sau đây gọi tắt là Công ước).
Thiếu niên	là trẻ em thuộc lứa tuổi từ mười – mười một đến mười bốn – mười lăm (Viện Ngôn ngữ Học, Từ điển tiếng Việt, trang 944, NXB Đà Nẵng, 2003).
Thanh niên	là công dân Việt Nam từ đủ 16 tuổi đến 30 tuổi (Theo Luật Thanh niên, ban hành ngày 16 tháng 6 năm 2020).
Quyền Trẻ em	được hiểu là những quyền con người được áp dụng riêng cho trẻ em. Quyền Trẻ em nhằm đảm bảo lợi ích tốt nhất cho trẻ, bảo vệ để trẻ em được sống trong môi trường an toàn và trẻ được phát triển, tham gia đầy đủ. Việt Nam là quốc gia đầu tiên ở châu Á và quốc gia thứ hai trên Thế giới phê chuẩn Công ước của Liên Hợp Quốc về Quyền Trẻ em vào ngày 20/02/1990. Quyền Trẻ em hiện nay cũng được quy định trong Luật Trẻ em được Quốc hội thông qua ngày 05/04/2016, có hiệu lực thi hành từ ngày 01/06/2017. Theo đó, có 25 quyền và 5 nghĩa vụ của trẻ em được quy định trong Luật này
Quyền Thanh niên	được hiểu là những quyền công dân theo Quy định của Hiến pháp và pháp luật áp dụng riêng đối với thanh niên. Quyền Thanh niên được quy định trong Luật Thanh niên được Quốc hội thông qua ngày 16/6/2020 và có hiệu lực thi hành từ ngày 01/01/2021.

1. GIỚI THIỆU

Trong năm 2021, Viện Nghiên cứu quản lý phát triển bền vững (MSD) phối hợp với Tổ chức Plan Quốc tế tại Việt Nam (PIV) tiến hành khảo sát “*Sự tham gia của thanh, thiếu niên vào việc đóng góp, xây dựng chính sách*” nhằm đánh giá thực trạng của vấn đề này, đặc biệt là sự tham gia của thanh, thiếu niên vào các chương trình, chính sách liên quan đến Kế hoạch phát triển kinh tế-xã hội của Việt Nam, Kế hoạch chiến lược về Bình đẳng giới, và các chính sách khác liên quan tới thanh, thiếu niên.

1.1. Mục đích khảo sát

- Cung cấp các thông tin cho các cơ quan Nhà nước ở cấp trung ương và địa phương, tổ chức xã hội trong và ngoài nước về hiện trạng tham gia của thanh, thiếu niên Việt Nam nhằm vận động thúc đẩy sự tham gia thực chất của thanh, thiếu niên vào các hoạt động góp ý, xây dựng chính sách;
- Khuyến nghị, đề xuất để tăng cường sự tham gia của thanh thiếu niên vào quá trình xây dựng và hoạch định các chương trình chính sách của trung ương và địa phương;

1.2. Mục tiêu khảo sát

- Xác định các chương trình, chính sách liên quan đến vấn đề sự tham gia của thanh niên vào quá trình xây dựng và hoạch định chính sách;
- Khảo sát thực trạng nhận thức của thanh thiếu niên về quyền tham gia xây dựng chính sách và mức độ hiểu biết/tham gia vào việc xây dựng một số chính sách như Kế hoạch phát triển kinh tế-xã hội, chính sách/chương trình về bình đẳng giới, và một số các chính sách liên quan đến thanh, thiếu niên;
- Xác định những cơ hội thúc đẩy sự tham gia của thanh, thiếu niên trong việc đóng góp, xây dựng chính sách;
- Phát triển các khuyến nghị thúc đẩy sự tham gia của thanh, thiếu niên vào việc đóng góp, xây dựng chính sách.

1.3. Đối tượng tham gia khảo sát

- Nhóm đối tượng đích: Thanh, thiếu niên là nam, nữ khu vực thành thị, nông thôn đang sinh sống, học tập và lao động trên mọi miền đất nước.
- Độ tuổi tham gia khảo sát: từ 13 đến 24 tuổi.
- Số lượng tham gia khảo sát: 2.373 thanh thiếu niên.
- Số lượng chuyên gia tham gia khảo sát: 03 Cán bộ cơ quan nhà nước các cấp (02 đại diện từ Bộ Lao động, Thương binh và Xã hội (Vụ Bình đẳng giới và Cục Trẻ em), và 01 đại diện từ HĐND huyện Đông Anh).

1.4. Thời gian và địa bàn khảo sát

Khảo sát được thực hiện toàn quốc từ tháng 3 đến tháng 6 năm 2021.

1.5. Phương pháp tiến hành khảo sát

Để thu thập được nhiều nhất thông tin phục vụ cho việc xây dựng báo cáo khảo sát, nhóm nghiên cứu sử dụng các phương pháp sau đây:

1.5.1. Nghiên cứu tài liệu thứ cấp

Báo cáo khảo sát tìm hiểu các văn bản về chính sách liên quan đến thanh, thiếu niên như Luật Thanh niên, Luật Trẻ em, Luật Bình đẳng giới cũng như các chương trình, chính sách có liên quan khác. Bên cạnh đó báo cáo cũng tham khảo các kết quả của “Báo cáo khảo sát Tiếng nói trẻ em Việt Nam” năm 2020 của Viện Nghiên cứu Quản lý phát triển bền vững và “Báo cáo đánh giá thực trạng và nhu cầu tham gia xây dựng và thực thi các chính sách công có liên quan về việc làm, giáo dục, y tế năm 2016” của Trung ương Đoàn Thanh niên cộng sản Hồ Chí Minh và một số văn bản, chính sách của quốc tế Việt Nam đã ký kết.

1.5.2. Phương pháp định lượng:

Báo cáo tham vấn ý kiến của thanh thiếu niên thông qua bộ phiếu khảo sát trực tiếp và trực tuyến.

1.5.3. Phương pháp định tính:

Phương pháp này được thực hiện thông qua 02 hình thức gồm:

- 02 Thảo luận nhóm tập trung với 02 nhóm thanh, thiếu niên (Nhóm 1 từ 13 – 15 tuổi tại Đông Anh, Hà Nội và nhóm 2 từ 18 – 22 tuổi tại Vĩnh Long). Nội dung thảo luận nhóm dự kiến tập trung vào tìm hiểu sâu về nhận thức, thực trạng tham gia của thanh, thiếu niên vào các chương trình, chính sách và cách thức thanh, thiếu niên tham gia góp ý cho các chương trình, chính sách và kiểm chứng các kết quả định lượng dự thảo;
- 03 phỏng vấn sâu với đại diện các cơ quan ban ngành (Vụ Bình đẳng giới; Cục Trẻ em; HĐND huyện Đông Anh). Nội dung tập trung vào tìm hiểu thực trạng, kế hoạch và các sáng kiến thúc đẩy sự tham gia của thanh, thiếu niên tham gia vào các chương trình, chính sách.

1.6. Phương pháp phân tích số liệu

1.6.1. Số liệu định lượng

Tất cả mẫu khảo sát khi thu về đều được làm sạch nhằm lọc bỏ các mẫu không

hợp lệ và không đảm bảo chất lượng. Số liệu thu được từ khảo sát được mã hoá, nhập liệu, đánh giá bằng các phép thống kê mô tả thông qua phần mềm SPSS phiên bản 21.0

1.6.2. Thông tin định tính từ thảo luận nhóm và phỏng vấn sâu

Nội dung các cuộc thảo luận nhóm và phỏng vấn sâu được ghi chép lại trung thực các ý kiến của tham dự viên. Những thông tin này được tổng hợp, phân tích dựa trên từng chủ đề và lựa chọn đưa vào trong các trích dẫn ở từng nội dung như nguồn minh chứng bổ sung cho kết quả khảo sát.

1.7. Hạn chế của khảo sát

Khảo sát được thực hiện chủ yếu qua hình thức trực tuyến nên khó kiểm soát được độ tuổi, giới tính cũng như một số đặc điểm khác của khách thể. Khảo sát được thực hiện ngẫu nhiên, số lượng mẫu thu về có chênh lệch khá lớn về vùng miền, độ tuổi nên không mang tính đại diện cho toàn bộ các vùng miền cũng như toàn bộ thanh, thiếu niên Việt Nam. Để khắc phục hạn chế này, trong quá trình xử lý số liệu nhóm nghiên cứu đã tiến hành sàng lọc dữ liệu nhằm loại bỏ các kết quả không hợp lý. Bên cạnh đó, để tăng độ tin cậy về thông tin, 2 thảo luận nhóm với 1 nhóm thiếu niên miền Bắc và 1 nhóm thanh niên tại miền Nam, cùng với phỏng vấn đại diện Vụ Bình đẳng Giới, Cục Trẻ em – Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội, Hội đồng nhân dân huyện Đông Anh đã được thực hiện nhằm xác nhận lại một số kết quả của khảo sát. Do tình hình dịch COVID nên các buổi thảo luận nhóm này được tiến hành trực tuyến qua nền tảng Zoom.

2. QUYỀN VÀ SỰ THAM GIA

CỦA THANH, THIẾU NIÊN

VÀO VIỆC GÓP Ý, XÂY DỰNG

CÁC CHƯƠNG TRÌNH, CHÍNH SÁCH

2.1. Cơ sở pháp lý về quyền tham gia của thanh thiếu niên vào việc góp ý, xây dựng các chương trình, chính sách

Thanh thiếu niên là một lực lượng quan trọng đối với tiến trình phát triển mỗi quốc gia. Quyền tham gia của thanh thiếu niên Việt Nam được quy định rõ trong các văn bản luật, chính sách và các cam kết quốc tế mà Việt Nam tham gia.

Tuyên bố Toàn cầu về quyền Con người năm 1948 công nhận mọi người đều có quyền có những ảnh hưởng chính trị nhất định: “Mọi người đều có quyền tham gia vào công việc của nhà nước mình, trực tiếp hoặc thông qua những đại diện do họ tự do chọn lựa”. Tuyên bố này không đặt thanh, thiếu niên vào ngoại lệ, như vậy thanh, thiếu niên được bao gồm trong “mọi người”. Sự bao gồm này cũng đồng thời thừa nhận quyền tự do cá nhân có điều kiện của thanh, thiếu niên, rằng mỗi cá nhân có đặc thù riêng và có giá trị tự thân riêng, với tư cách là một con người. Đáng lưu ý hơn khi trong thực tại, tỷ lệ thanh niên từ 16 đến 30 theo quy định của Luật thanh niên ban hành năm 2020 chiếm gần 30% dân số.¹

Việt Nam là quốc gia đầu tiên của Châu Á và là quốc gia thứ 2 trên thế giới phê chuẩn Công ước Quốc tế về Quyền trẻ em vào ngày 20 tháng 2 năm 1990. Trong Công ước Quốc tế về Quyền trẻ em, khoản 1, Điều 12 ghi rõ: Các quốc gia thành viên phải đảm bảo cho trẻ em có đủ khả năng hình thành các quan điểm riêng của mình, được quyền tự do phát biểu những quan điểm đó về tất cả các vấn đề có ảnh hưởng đến các em và những quan điểm của các em phải được coi trọng một cách phù hợp với tuổi và độ trưởng thành của các em. Hiện thực

hoá các cam kết quốc tế, quyền tham gia đóng góp, xây dựng chương trình chính sách cũng được quy định rõ trong các văn bản quy phạm pháp luật tại Việt Nam.

Hiến pháp Việt Nam năm 2013, Khoản 1, Điều 28, Chương II Quyền con người, quyền và nghĩa vụ cơ bản của công dân quy định: Công dân có quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội, tham gia thảo luận và kiến nghị với cơ quan nhà nước về các vấn đề của cơ sở, địa phương và cả nước. Tại khoản 3, Điều 13, Chương II Trách nhiệm của thanh niên cũng ghi rõ “Thanh niên chủ động đề xuất ý tưởng, sáng kiến trong quá trình xây dựng chính sách, pháp luật; tham gia quản lý nhà nước và xã hội”.

Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật 2015 cùng Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của luật ban hành văn bản quy phạm pháp luật năm 2020 quy định các chương trình, chính sách cần được các tổ chức, cá nhân tham gia đóng góp ý kiến, đặc biệt bắt buộc lấy ý kiến các nhóm chủ thể bị tác động bởi chính sách pháp luật. Như vậy, các chính sách pháp luật, chương trình quốc gia liên quan đến thanh thiếu niên không thể thiếu sự tham gia của thanh thiếu niên.

Cụ thể đối với các chính sách pháp luật trực tiếp của thanh, thiếu niên, Luật Thanh niên, Khoản 1, Điều 10 quy định “Thủ tướng Chính phủ, Chủ tịch Ủy ban nhân dân các cấp có trách nhiệm đối thoại với thanh niên ít nhất mỗi năm một lần về các vấn đề liên quan đến thanh niên”. Đồng thời, Khoản 3, Điều 13 của Luật này cũng ghi rõ thanh niên có trách nhiệm trong việc “Chủ động đề xuất, ý tưởng, sáng kiến trong quá trình xây dựng chính sách, pháp luật; tham gia quản lý nhà nước và xã hội”.

Nghị định số 13/2021/NĐ-CP Quy định về đối thoại với thanh niên; cơ chế, chính sách và biện pháp thực hiện chính sách đối với thanh niên từ đủ 16 tuổi đến dưới 18 tuổi ban hành ngày 1 tháng 3 năm 2021 đưa ra nguyên tắc đối thoại với thanh niên như sau:

- (1) Thực hiện đúng chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước trong tổ chức thực hiện đối thoại với thanh niên;
- (2) Tôn trọng, lắng nghe ý kiến, nguyện vọng của thanh niên;
- (3) Bảo đảm công khai, minh bạch, kịp thời, đúng quy định pháp luật.

Đối với đối tượng trẻ em dưới 16 tuổi, Luật Trẻ em 2016 quy định rõ ràng về quyền tham gia đóng góp xây dựng chính sách của trẻ em. Trong đó, Điều 33. Quyền được tiếp cận thông tin và tham gia hoạt động xã hội, quy định rõ “Trẻ em có quyền được tiếp cận thông tin đầy đủ, kịp thời, phù hợp; có quyền tìm kiếm, thu nhận các thông tin dưới mọi hình thức theo quy định của pháp luật và được tham gia hoạt động xã hội phù hợp với độ tuổi, mức độ trưởng thành, nhu cầu, năng lực của trẻ em”. Tiếp đến, Điều 34. Quyền được bày tỏ ý kiến và hội họp cũng quy định rằng “Trẻ em có quyền được bày tỏ ý kiến, nguyện vọng về các vấn đề liên quan đến trẻ em; được tự do hội họp theo quy định của pháp luật phù hợp với độ tuổi, mức độ trưởng thành và sự phát triển của trẻ em; được cơ quan, tổ chức, cơ sở giáo dục, gia đình, cá nhân lắng nghe, tiếp thu, phản hồi ý kiến, nguyện vọng chính đáng”. Điểm a, khoản 1, Điều 74, Luật trẻ em đưa ra quy định việc xây dựng và triển khai chương trình, chính sách, văn bản quy phạm

pháp luật, quy hoạch, kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội là một trong những phạm vi, hình thức trẻ em tham gia vào các vấn đề về trẻ em và Điều 78 quy định rõ việc bảo đảm để trẻ em tham gia vào các vấn đề về trẻ em.

Chương trình quốc gia vì trẻ em giai đoạn 2021 – 2025, tại Mục tiêu số 4: Về sự tham gia của trẻ em vào các vấn đề về trẻ em đưa ra 03 chỉ tiêu:

- Phân đầu 30% trẻ em từ 07 tuổi trở lên được hỏi ý kiến về các vấn đề của trẻ em với các hình thức phù hợp vào năm 2025 và 35% vào năm 2030.
- Phân đầu 85% trẻ em được nâng cao nhận thức, năng lực về quyền tham gia của trẻ em vào năm 2025 và 90% vào năm 2030.
- Tỷ lệ trẻ em từ 11 tuổi trở lên được tham gia vào các mô hình, hoạt động thúc đẩy quyền tham gia của trẻ em đạt 30% vào năm 2025 và 35% vào năm 2030.

Như vậy, cơ sở pháp lý cho việc tham gia của thanh, thiếu niên vào việc đóng góp xây dựng chính sách là rất rõ ràng, cụ thể. Tuy nhiên, trên thực tế, sự tham gia của thanh, thiếu niên còn khá hạn chế. Theo các báo cáo của các cơ quan quản lý nhà nước, hiện nay tỷ lệ thanh, thiếu niên biết đến các chương trình, chính sách của Nhà nước còn thấp. Theo Báo cáo từ Trung Ương Đoàn Thanh niên cộng sản Hồ Chí Minh năm 2016, tỷ lệ thanh niên tham gia vào đánh giá chính sách và giám sát thực hiện chính sách đều dưới 50%. Ngoài ra, chỉ có 9.8% thanh niên được hỏi đã từng tham gia vào một hoặc nhiều bước của hoạt động vận động chính sách và 14,4% thanh niên đã từng tham gia một khâu bất kỳ trong quá trình xây dựng chính sách². Theo báo cáo khảo sát Tiếng nói trẻ em Việt Nam của Viện Nghiên cứu quản lý phát triển bền vững, thực hiện với 1.694 thiếu niên từ 13 – 16 tuổi tại 7 tỉnh thành phố Hà Nội, Hải Phòng, Lào Cai, Huế, Daklak, Tiền Giang và thành phố Hồ Chí Minh, 86,6% thiếu niên cho rằng người có thẩm quyền ra quyết định (người lãnh đạo Đảng, Nhà nước ở Trung ương, tỉnh, huyện, phường, tổ dân phố/xã, hiệu trưởng nhà trường, thầy/cô giáo, bố mẹ ...) lắng nghe ý kiến của thiếu niên là rất quan trọng. Tuy nhiên, có đến 88,3% trẻ em tham gia khảo sát cho rằng mình có ít cơ hội hoặc không có cơ hội nào để bày tỏ ý kiến của mình với người có thẩm quyền ra quyết định.

2.2. Vai trò và sự cần thiết của thanh, thiếu niên trong việc tham gia đóng góp xây dựng chính sách

Sự tham gia của thanh, thiếu niên vào góp ý cho các chương trình, chính sách được đánh giá là rất quan trọng và cần thiết. Chương trình Thế giới Hành động vì Thanh niên đến Năm 2000 và xa hơn nữa thừa nhận rằng sự tham gia tích cực của chính những người trẻ tuổi vào quy trình đóng góp, xây dựng chính sách pháp luật cũng như thực thi, giám sát là trọng tâm để các chương trình, chính sách cấp quốc gia và quốc tế được thực hiện thành công³.

Trái lại, việc thiếu vắng sự tham gia của thanh, thiếu niên sẽ khiến chính sách khó khăn trong việc triển khai trong thực tế trong cả hiện tại và tương lai. Cụ thể, một số lợi ích của việc thanh, thiếu niên tham gia vào quá trình đóng góp xây dựng chính sách bao gồm:

- **Thứ nhất**, thanh, thiếu niên là người hiểu rõ nhất các nhu cầu của

² TW Đoàn TNCS HCM, 2016 Báo cáo đánh giá thực trạng và nhu cầu tham gia xây dựng và thực thi các chính sách công có liên quan về việc làm, giáo dục, y tế năm 2016

³ World Youth Report, Youth Participation in Decision Making, 2003

chính mình. Chính vì thế, thanh, thiếu niên đóng góp vào xây dựng chính sách, pháp luật có phản ánh đúng và đáp ứng nhu cầu của thanh, thiếu niên cũng như cách thức để văn bản chính sách pháp luật có thể tiếp cận được thanh, thiếu niên;

- **Thứ hai**, thanh, thiếu niên là lực lượng tuyên truyền, hỗ trợ thực thi chính sách một cách hiệu quả cho bạn bè, gia đình, cộng đồng. Việc tham gia giúp thanh, thiếu niên hiểu rõ chương trình, chính sách pháp luật để thực hiện trong cuộc sống, đảm bảo sự an toàn và phát triển toàn diện cho thanh, thiếu niên;
- **Thứ ba**, thanh, thiếu niên có nhiều sáng kiến, có thể đưa ra các sáng kiến và giải pháp chính sách pháp luật sáng tạo, và hoặc tham gia phản biện chính sách hiệu quả.

Khẳng định vai trò và sự thiết yếu trong việc thanh, thiếu niên tham gia đóng góp xây dựng chính sách, việc thiếu vắng sự tham gia của thanh, thiếu niên trong quá trình này ngoài việc không đảm bảo quyền của thanh, thiếu niên còn làm cho chính sách kém hiệu quả. Mtswesi trong bài viết Tổng quan về chính sách thanh, thiếu niên đã nhận định việc các chính sách công ở Nam Phi thiếu ý kiến đóng góp của thanh, thiếu niên đã khiến cho các chính sách đó trở nên cứng nhắc hoặc duy ý chí trong việc thanh, thiếu niên nên phát triển như thế nào ⁴.

Đánh giá các nguyên nhân hạn chế sự tham gia của thanh, thiếu niên, Felix 2003 cho rằng thiếu thông tin truyền thông giữa thanh, thiếu niên và các nhà lãnh đạo đã cản trở sự tham gia của thanh, thiếu niên vào các vấn đề phát triển và hoạch định chính sách ⁵. Walker cũng phân tích bổ sung làm rõ nguyên nhân cho sự tham gia hạn chế của thanh, thiếu niên vào các chương trình chính sách đến từ quyền tham gia bị thu hẹp. Theo ông, hầu hết những người trẻ tuổi không tham gia trực tiếp vào việc góp ý, xây dựng chính sách vì cơ hội để họ tham gia vào tiến trình quản trị và tham chính cũng như ra quyết định chủ yếu phụ thuộc vào bối cảnh chính trị, kinh tế, xã hội và văn hoá nơi các chuẩn mực xã hội còn nhiều phân biệt đối xử với người trẻ ⁶.

⁴ Mtswesi A 2014. An overview of youth policy, The Journal of the Helen Suzman Foundation, 74: 37-40

⁵ Felix A 2003. Making youth voice a community principle. Youth Service Journal, 45(4): 38

⁶ Walker D, Pereznioto P, Bergh G, Smith K 2014. Partners for Change: Young People and Governance in a Post- 2015 World, London/United Kingdom: Rest-less Development

Nghiên cứu “*Sự tham gia của thanh, thiếu niên vào phát triển - Hướng dẫn cho các tổ chức phát triển và các nhà hoạch định chính sách*” của Bộ Phát triển Quốc tế Anh (DFID) thực hiện tại Anh quốc cho thấy vấn đề ảnh hưởng đến sự tham gia của thanh, thiếu niên đến từ việc họ bị gạt ra bên lề xã hội cũng như sự phân bổ sai nguồn lực khiến một số nhóm thanh, thiếu niên trong cộng đồng không muốn đóng góp tích cực vào quá trình ra quyết định của địa phương/cơ sở⁷.

Trong Báo cáo: *Phát triển và Thế hệ tiếp theo*, Ngân hàng Thế giới đưa ra giải pháp để thanh, thiếu niên tham gia tích cực vào việc góp ý, xây dựng chương trình, chính sách thì cần phải trao quyền cho họ. Quá trình trao quyền và tham gia không phải chỉ bằng lời nói mà cần hướng tới cung cấp kỹ năng và năng lực cho thanh, thiếu niên trong một môi trường thấu hiểu và tôn trọng lẫn nhau. Thanh, thiếu niên tham gia với tư cách là người thụ hưởng, đối tác hoặc người lãnh đạo trực tiếp hoạch định, xây dựng và phát triển chính sách⁸.

Tóm lại, các nghiên cứu nêu trên đã chỉ ra thực trạng tham gia của thanh, thiếu niên vào góp ý, xây dựng chính sách ở một số quốc gia cũng khá tương đồng với thực trạng tại Việt Nam. Ngược lại, những điều đó cũng cho thấy vai trò, tầm quan trọng cũng như lợi ích khi việc thanh, thiếu niên trở thành một chủ thể tham gia tích cực vào quá trình xây dựng và thực thi các chương trình, chính sách.

⁷ DFID 2010. Youth Participation in Development A Guide for Development Agencies and Policy Makers, London: DFID-CSO Youth Working Group.

⁸ World Bank Annual Report 2007. Development and the Next Generation.

3. CÁC KẾT QUẢ CHÍNH TỪ KHẢO SÁT

3.1. Thông tin chung

Khảo sát nhận được sự tham gia của 2.373 thanh, thiếu niên hiện đang sinh sống, học tập và làm việc tại cả khu vực thành thị và nông thôn ở miền Bắc, Trung, Nam. Tuy nhiên, tỉ lệ này không được phân bố đồng đều. Cụ thể là, hầu hết các bạn tham gia khảo sát đến từ miền Bắc (gần 94%), khoảng 5% đến từ miền Trung – Tây Nguyên, còn lại là miền Nam; trong đó phần lớn (66%) người tham gia khảo sát sinh sống ở khu vực nông thôn.

Về đặc điểm nhóm tuổi: Chủ yếu (83%) người tham gia khảo sát thuộc nhóm tuổi 13 – 15, 3,7% thuộc nhóm 16 – 18, 11% thuộc nhóm 19 – 21 tuổi, và cuối cùng là 2,3% thuộc nhóm tuổi 22 – 24.

Về trình độ học vấn: Hơn 83% bạn tham gia khảo sát hiện đang học trung học cơ sở, và 11,2% bạn là sinh viên đại học. Số lượng còn lại thuộc các cấp khác như tiểu học, THPT và sau đại học. Hơn 90% các bạn thanh niên từ 19 – 24 tuổi tham gia trong khảo sát đều có trình độ học vấn Cao đẳng trở lên.

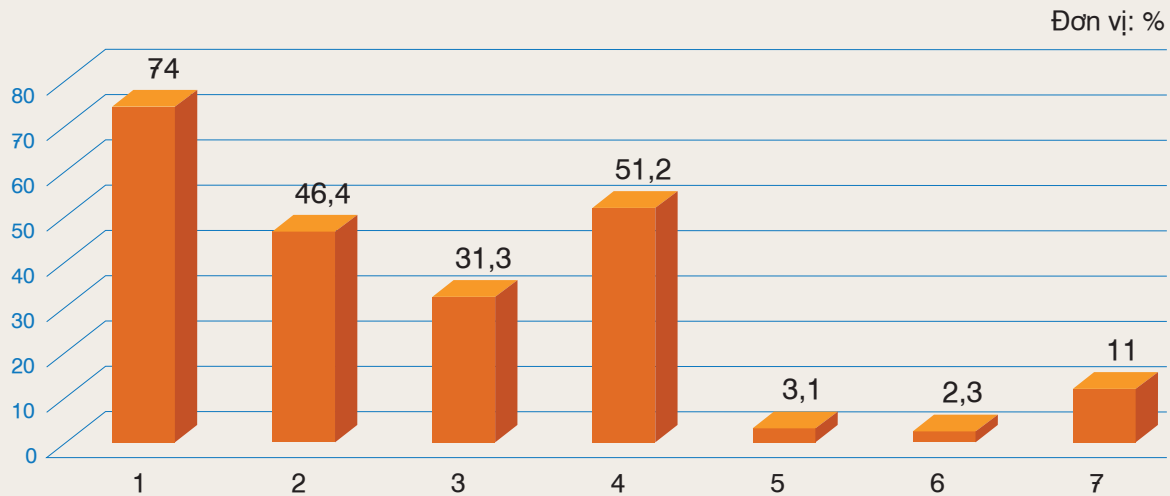
Về đặc điểm giới tính: Khảo sát có sự tham gia của 46,7% nam, 51,9% nữ. Số thanh, thiếu niên thuộc giới tính khác là 0,3% và khoảng 1,1% các bạn không muốn nêu cụ thể giới tính của mình.

Về tình trạng khuyết tật: Mặc dù chỉ có 27 (1,1%) thanh, thiếu niên khuyết tật tham gia khảo sát nhưng đây cũng là nỗ lực của nhóm thực hiện khảo sát nhằm đảm bảo tiếp cận được đa dạng nhóm đối tượng.

Sự tham gia vào các câu lạc bộ/hội/nhóm: Đáng chú ý là có tới gần 47% người tham gia khảo sát không tham gia sinh hoạt trong bất kì hội/nhóm/câu lạc bộ nào; gần 27% thanh, thiếu niên tham gia sinh hoạt tại Đoàn trường và khoảng trên 22% các bạn sinh hoạt tại các câu lạc bộ trong trường, còn lại số lượng rất ít tham gia vào các hình thức khác.

3.2. Nhận thức của thanh, thiếu niên về việc tham gia đóng góp, xây dựng các chương trình, chính sách

Biểu đồ 1: Đánh giá tầm quan trọng của việc thanh, thiếu niên tham gia đóng góp xây dựng chương trình, chính sách (N=2.373)

- 1: Giúp khẳng định vai trò của thanh, thiếu niên
- 2: Giúp các chương trình, chính sách trở nên thực tiễn và dễ áp dụng
- 3: Tránh lãng phí ngân sách trong quá trình thực thi do chương trình, chính sách không phù hợp
- 4: Đảm bảo quyền của thanh, thiếu niên
- 5: Không quan trọng/Không cần thiết phải tham gia
- 6: Không lựa chọn bất kỳ đáp án nào trong các đáp án trên
- 7: Ý kiến khác

Hầu hết các bạn tham gia khảo sát đều nhận thức được tầm quan trọng của việc thanh thiếu niên tham gia đóng góp, xây dựng các chương trình chính sách.

Cụ thể là, khi đánh giá về tầm quan trọng dựa trên từng khía cạnh, 74% thanh, thiếu niên cho rằng việc này “Giúp khẳng định vai trò của thanh, thiếu niên”; tiếp đó 51,3% đánh giá việc này “Giúp đảm bảo quyền của thanh, thiếu niên”; và 46,4% thanh, thiếu niên cho rằng hoạt động góp ý hướng tới “*Giúp các chương trình, chính sách trở nên thực tiễn và dễ áp dụng*”; có 31,3% các bạn được hỏi cũng cho biết sự tham gia của thanh, thiếu niên vào góp ý các chương trình, chính sách cũng có thể giúp “*Tránh lãng phí ngân sách trong quá trình thực thi do chương trình, chính sách không phù hợp*”. Khoảng 10% đưa ra một số ý kiến khác, tuy nhiên những ý kiến này nằm trong các khía cạnh nêu trên với cách diễn đạt khác như: “*Để thanh, thiếu niên hiểu về mình, làm chủ được mình và thích nghi với xã hội tốt hơn*”, “*Giúp thanh, thiếu niên tự tin hơn*”, “*Giúp các chương trình và chính sách có nhiều nguồn ý kiến khác nhau từ đó tìm ra sai sót, sửa chữa và nâng cao các chương trình, chính sách đó*” hay “*Giúp cho các chương trình và chính sách sẽ được đổi mới phù hợp với thời thế ngày càng thay đổi nhanh chóng của thế giới và của Việt Nam*”.

Nội dung này cũng được khẳng định mạnh mẽ trong quá trình thảo luận nhóm. Theo đó, các tham dự viên cho rằng việc tham gia này có tầm quan trọng đối với cả bản thân thanh thiếu niên cũng như là hiệu quả của việc xây dựng và thực thi chương trình, chính sách.

“Em nghĩ việc chính bản thân mình tham gia kiến nghị, đề xuất là một niềm vui vì mình là người thụ hưởng các chính sách đó” (TLN thanh niên 19 – 21 tuổi).

“Sự tham gia của thanh, thiếu niên vào góp ý cho các chương trình, chính sách giống như xây nền cho ngôi nhà. Thanh, thiếu niên có thể là người thụ hưởng gián tiếp trong thời điểm hiện tại nhưng sau đó sẽ là người thụ hưởng trực tiếp. Vì vậy, nếu chúng ta không góp ý cho các chương trình, chính sách thì sau này chúng ta sẽ khó thay đổi được và quyền lợi của mình có thể bị ảnh hưởng” (TLN thanh niên 19 – 21 tuổi).

“Em nghĩ việc thanh, thiếu niên tham gia vào góp ý cho các chương trình chính sách rất quan trọng và có ích. Nếu như để ban hành một văn bản, một chính sách nào đó thì cần ý kiến của một tập thể đóng góp để xem là nên hay không nên thực hiện.” (TLN thiếu niên).

“Mỗi khi chúng ta đưa ra ý kiến hay giải pháp thì nên lắng nghe ý kiến của mọi người để việc triển khai được tốt nhất. Mình cũng nên đóng góp ý kiến với thầy cô hay các bác lãnh đạo địa phương, việc này sẽ giúp cho các chương trình, chính sách có thể được thực hiện dễ dàng hơn và nếu mình có vấn đề khó khăn thì sẽ được lắng nghe, chia sẻ” (TLN thiếu niên).

Đại diện của một số cơ quan nhà nước cũng ghi nhận và khẳng định tầm quan trọng của việc lấy ý kiến của thanh, thiếu niên trong quá trình xây dựng và thực thi các chương trình, chính sách liên quan. Cụ thể là:

“Sự tham gia của trẻ em vào các vấn đề về trẻ em đã tác động tích cực đến quá trình xây dựng pháp luật, chính sách của một số cơ quan trung ương, chính quyền địa phương.” (PVS, đại diện Bộ LĐ, TB&XH)

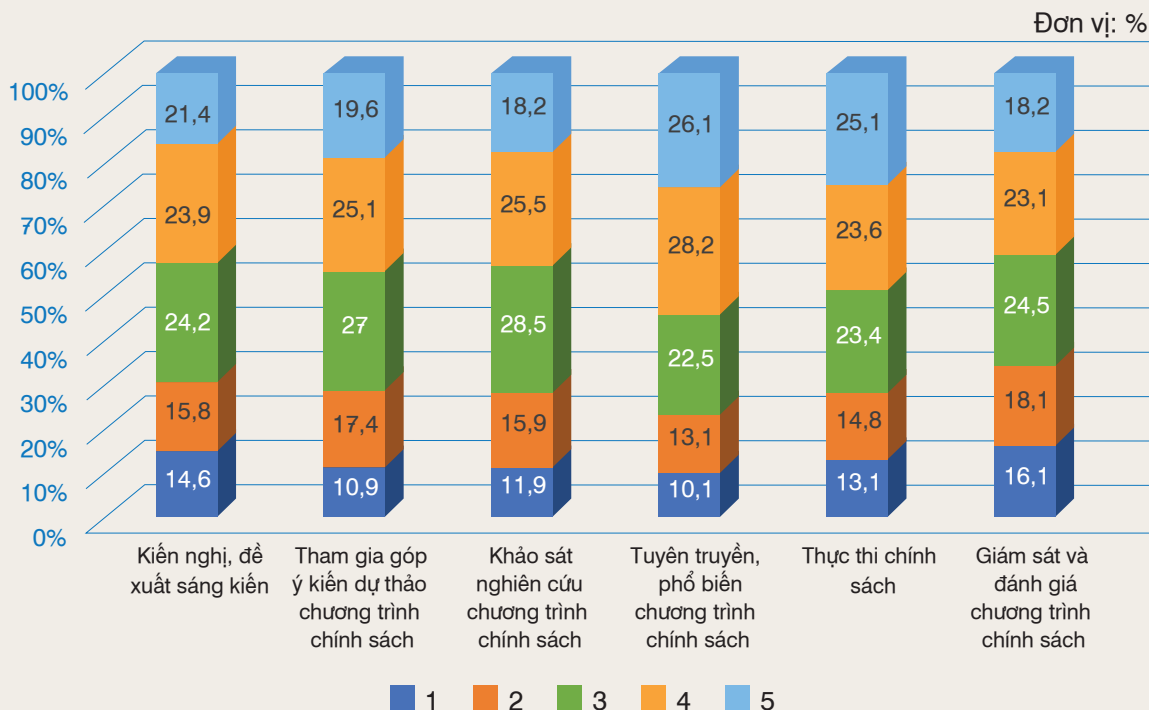
Về vai trò tham gia đóng góp, xây dựng chính sách, tổng hợp theo tiến trình xây dựng chính sách của Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật năm 2015, Luật Trẻ em 2016 và Luật Thanh niên 2020, thanh, thiếu niên có thể tham gia vận động chính sách trong các vai trò sau:

- Chủ động đề xuất ý tưởng, sáng kiến trong quá trình xây dựng chính sách, pháp luật; tham gia quản lý nhà nước và xã hội;
- Tham gia góp ý kiến cho các dự thảo chính sách;
- Khảo sát nghiên cứu chương trình chính sách, để cung cấp bằng chứng cho quá trình xây dựng chương trình, chính sách;
- Tham gia tuyên truyền, phổ biến chương trình chính sách;
- Tham gia và thúc đẩy thực thi chính sách;
- Tham gia giám sát, đánh giá, phản biện chương trình, chính sách;

Không thống nhất với việc khẳng định vai trò và tầm quan trọng nói chung ở mức độ cao trong phát hiện 1, thanh, thiếu niên tham gia khảo sát không đánh giá cao mức độ quan trọng của việc đóng các vai trò khác nhau trong việc tham gia xây dựng chính sách. Duy chỉ có vai trò “Tuyên truyền, phổ biến chính sách” nhận được hơn 50% đánh giá quan trọng (cần thiết hoặc rất cần thiết) của thanh, thiếu niên tham gia khảo sát. Điều này thể hiện rõ nhận thức còn hạn chế

của thanh thiếu niên về quyền và vai trò họ có thể đảm nhiệm ở các bước xây dựng chương trình chính sách.

Biểu đồ 2: Đánh giá về sự cần thiết tham gia vào tiến trình góp ý các chương trình, chính sách (N=2.373)

*1 tương ứng mức độ rất không cần thiết và 5 là mức độ rất cần thiết

Nội dung này cũng nhận được những ý kiến tranh luận đa chiều từ các bạn tham gia thảo luận nhóm, cụ thể có một số chia sẻ như sau:

“Với em thì cả 6 bước của tiến trình góp ý các chương trình, chính sách đều rất cần thiết chứ không phải bước này quan trọng hơn bước kia, chỉ có điều 3 bước “Tuyên truyền phổ biến chương trình, chính sách”, “Thực thi chính sách” và “Giám sát và đánh giá chương trình, chính sách” cần thiết nhiều hơn thôi chứ không phải không cần” (TLN thiếu niên).

“Em lại có ý kiến hơi trái ngược một chút vì em thấy trong 6 bước đó, có 3 bước đặc biệt quan trọng, đó là bước “Tham gia góp ý kiến dự thảo chương trình, chính sách”, “Tuyên truyền, phổ biến chương trình, chính sách” và “Thực thi chính sách” tại vì 3 bước này chúng em thường xuyên góp ý và cũng làm khá tốt. Tuy nhiên việc tham gia “Khảo sát, nghiên cứu chương trình, chính sách” em nghĩ không quá cần thiết phải có sự tham gia của chúng em bởi việc này thuộc chuyên môn của các cô chú lãnh đạo. Họ đã làm việc này nhiều lần rồi, tất nhiên họ sẽ có kinh nghiệm hơn chúng con” (TLN thiếu niên).

“Về phần đề xuất sáng kiến, đây cũng là bước cơ bản cho nên nhiều thanh, thiếu niên cũng muốn đóng góp ý kiến của mình vào đó còn những bước như “Khảo sát, nghiên cứu các chương trình, chính sách” và “Tuyên truyền phổ biến chương trình, chính sách” thì thanh, thiếu niên phải được giáo dục đầy đủ kiến thức để nhìn nhận vấn đề cơ bản của chính sách pháp luật mới có thể góp ý được” (TLN thanh niên 19 - 21 tuổi).

Bảng 1: Đánh giá sự cần thiết tham gia tiến trình tham gia góp ý chương trình, chính sách theo nhóm tuổi (N=2.373)

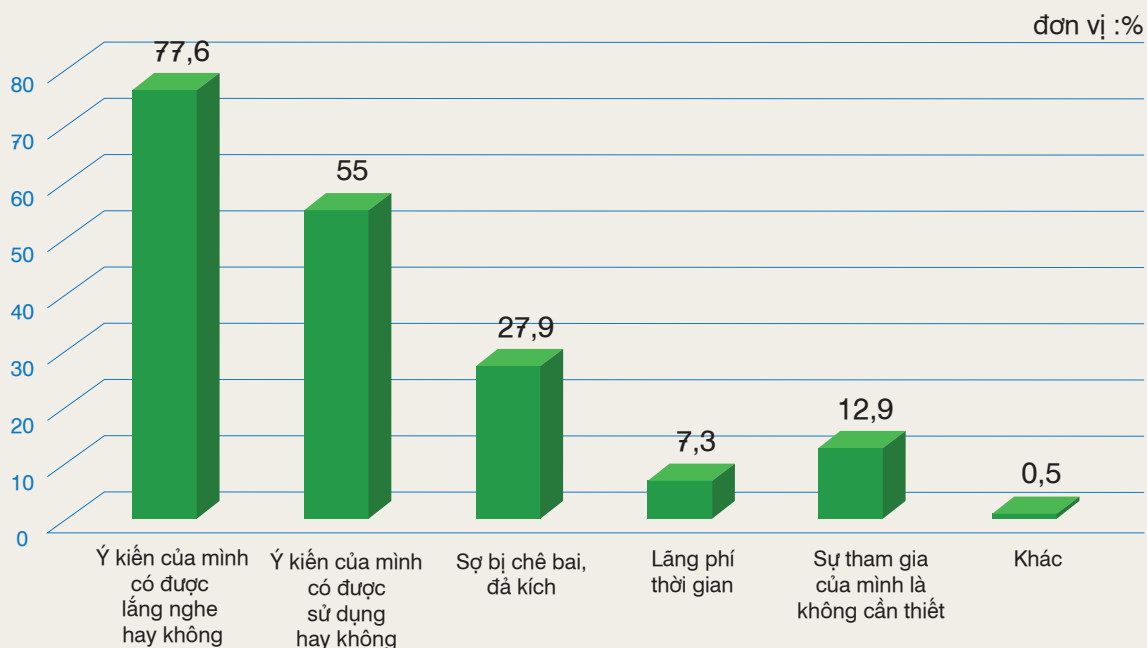
Tiến trình	Mức độ	Nhóm tuổi			
		13 - 15	16 - 18	19 - 21	22 - 24
Kiến nghị, đề xuất sáng kiến	1	13,0	8,0	23,5	18,5
	2	13,1	42,0	22,7	22,2
	3	25,9	30,7	8,8	25,9
	4	20,8	5,7	41,2	25,9
	5	27,2	13,6	3,8	7,4
Tham gia góp ý kiến dự thảo chương trình chính sách	1	9,6	10,2	13,1	18,5
	2	16,6	28,4	21,9	14,8
	3	24,8	31,8	26,2	29,6
	4	25,7	11,4	27,3	29,6
	5	23,4	18,2	11,5	7,4
Khảo sát nghiên cứu chương trình chính sách	1	11,8	11,4	18,1	18,5
	2	18,3	30,7	20,8	20,4
	3	29,0	30,7	26,5	29,6
	4	22,7	18,2	23,5	24,1
	5	18,2	9,1	11,2	7,4
Tuyên truyền, phổ biến chương trình, chính sách	1	9,1	11,4	15,8	16,7
	2	11,8	14,8	12,3	18,5
	3	20,8	25,0	19,6	18,5
	4	28,0	27,3	31,2	27,8
	5	30,4	21,6	21,2	18,5
	1	13,6	11,4	20,4	20,4
Thực thi chính sách	2	13,7	15,9	15,0	20,4
	3	19,5	22,7	16,5	27,8
	4	24,5	20,5	28,8	22,2
	5	28,7	29,5	19,2	9,3
Giám sát và đánh giá chương trình chính sách	1	14,9	17,0	20,0	22,2
	2	17,1	26,1	20,8	14,8
	3	22,6	20,5	19,6	27,8
	4	24,2	20,5	28,5	29,6
	5	21,3	15,9	11,2	5,6

*1 là mức độ cần thiết thấp nhất và 5 là mức độ cần thiết cao nhất - đơn vị tính: %

Xét về độ tuổi, khoảng 50 - 60% thiếu niên ở độ tuổi 13 – 15 nhận định rằng việc tham gia của thanh, thiếu niên vào các bước (cả 6 bước) xây dựng các chương trình chính sách là cần thiết hoặc rất cần thiết. Nhận thức và quan điểm của từng độ tuổi khác nhau cũng có một số sự khác biệt tương đối như: đối với các bước “kiến nghị, đề xuất sáng kiến” và “tham gia góp ý kiến cho dự thảo chương trình, chính sách” trong khi khoảng 50% thiếu niên ở độ tuổi 13 – 15 và thanh niên ở độ tuổi 18 – 21, đều cho rằng việc tham gia vào bước này là cần thiết và rất cần thiết thì tỉ lệ này ở thanh, thiếu niên ở 2 độ tuổi còn lại là khá thấp, chỉ vào khoảng chưa tới 30%. Đặc biệt, ở nhóm tuổi lớn nhất của khảo sát, nhóm thanh niên 22 – 24 tuổi, không có vai trò nào trong 6 vai trò được đa số các bạn tham gia khảo sát đánh giá là cần thiết và rất cần thiết. Điều này phần nào phản ánh sự hạn chế trong cơ hội tham gia của thanh niên trong nhóm tuổi này. Đây là độ tuổi thông thường tốt nghiệp đại học/ cao đẳng và bắt đầu đi làm, được giả định có ít cơ hội hơn khi không có cơ hội tham gia đóng góp xây dựng chính sách theo đơn vị trường học phổ thông/ đại học/ cao đẳng, v.v. hoặc đây là nhóm tuổi có các mối ưu tiên mới khi bắt đầu giai đoạn trưởng thành, ví dụ trong việc tìm việc làm và làm việc thay vì tham gia đóng góp xây dựng chương trình, chính sách.

Bản khoản lớn nhất của thanh, thiếu niên khi tham gia góp ý các chương trình, chính sách nằm ở cơ chế tiếp thu và phản hồi từ phía người có thẩm quyền:

Biểu đồ 3: Bản khoản của thanh, thiếu niên khi tham gia góp ý các chương trình, chính sách (N=2.373)

Khoảng 80% thanh, thiếu niên tham gia khảo sát bản khoản việc “Ý kiến của mình có được lắng nghe hay không; khoảng 50% bạn cho biết việc “Ý kiến của mình có được sử dụng hay không”. Bên cạnh đó có 27,9% thanh, thiếu niên “Sợ bị chê bai, đả kích” nếu tham gia góp ý các chương trình, chính sách và 12,9% cho rằng “Sự tham gia của mình là không cần thiết”. Những kết quả này khá tương đồng với kết quả từ hai cuộc thảo luận nhóm:

“Các bạn không dám nói với thầy cô vì theo các bạn đó là việc không quan trọng” (TLN thiếu niên).

“Có rất nhiều bạn sợ ý kiến của mình sai nên không đóng góp, bày tỏ ý kiến” (TLN thiếu niên).

Ngoài các kết quả nêu trên, có 7,3% cho rằng việc tham gia góp ý các chương trình, chính sách là *“Lãng phí thời gian”*; 0,5% có ý kiến khác, tuy nhiên cũng khá tương đồng với bản khoản quan ngại về cơ chế phản hồi và chất lượng của các ý kiến mình đưa ra:

“Nếu góp ý của thanh, thiếu niên được sử dụng thì các cơ quan chức năng sẽ sử dụng ý kiến của thanh, thiếu niên như thế nào và các cơ quan chức năng có tham vấn lại chi tiết ý kiến của giới trẻ không?” (Em nữ, nhóm tuổi 19 – 21).

“Em lo khi mình góp ý sẽ bị mọi người bắt đưa ra nhiều ý kiến hơn” (Em nam, nhóm tuổi 13 – 15).

“Em băn khoăn là liệu sự tham gia của mình có giúp ích được gì hay không” (Em nữ, nhóm tuổi 13 – 15).

“Em băn khoăn là hiểu biết của mình hạn chế và các ý kiến đưa ra không biết có hữu ích hay không” (Em nữ, nhóm tuổi 22 – 24).

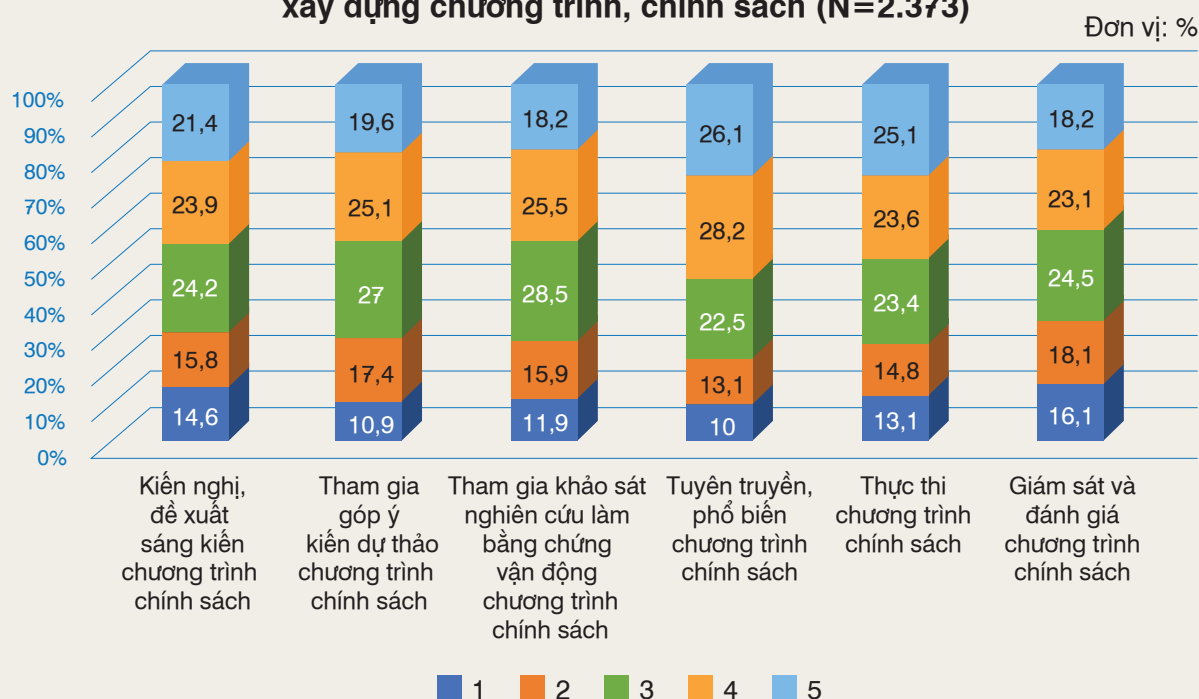
“Em băn khoăn liệu các ý kiến của mình có đúng hay không” (Em nữ, nhóm tuổi 13 – 15).

Theo chia sẻ từ đại diện cơ quan nhà nước thì những băn khoăn, lo lắng đó của các em là điều bình thường: *“Tôi nghĩ đây là vấn đề hết sức bình thường, không chỉ xảy ra với trẻ em mà cả người lớn. Trẻ em, cũng có em bạo dạn, em nhút nhát rụt rè. Chẳng hạn như, có những em rất thông minh, xung phong nói lên suy nghĩ của mình, quan sát của mình, trải nghiệm của mình để bố mẹ, người lớn lắng nghe được các ý kiến đó. Ở nhà chúng ta cũng thế thôi, có những việc mình phải suy nghĩ lại, xem xét lại cách dạy con sao cho phù hợp bởi khi trẻ phát biểu được như vậy chúng tỏ trẻ đã quan sát tốt hơn, nghĩ nhiều hơn. Như vậy, cần phải giáo dục, hướng dẫn và nâng cao kĩ năng cho trẻ em đồng thời cũng cần biết lắng nghe tích cực và tôn trọng ý kiến của trẻ.” (PVS đại diện Bộ LĐ,TB&XH).*

Một bạn học sinh thông qua thảo luận nhóm cũng chia sẻ góc nhìn khác về các ý kiến chê bai khi mình đóng góp cho các chương trình, chính sách. Đó là *“khi đã nói lên ý kiến của mình thì chúng ta phải chấp nhận sẽ có một số ý kiến trái chiều vì chúng ta không thể làm vừa lòng tất cả mọi người vậy nên chúng ta phải chấp nhận và biến lời chê bai đó thành động lực để mình có thể cải thiện ý kiến góp ý của mình tốt hơn và biến nó thành một ý kiến hoàn chỉnh từ đó có thể được các bác lãnh đạo cân nhắc” (TLN thiếu niên).*

3.3. Thực trạng tham gia góp ý các chương trình, chính sách của thanh, thiếu niên

Biểu đồ 4: Mức độ tham gia của thanh, thiếu niên vào tiến trình góp ý, xây dựng chương trình, chính sách (N=2.373)

*1 là mức độ tham gia thấp nhất và 5 là mức độ tham gia cao nhất

Mức độ tham gia: Khá tương đồng với nhận định về sự cần thiết của việc tham gia vào các bước xây dựng chính sách, đánh giá của thanh, thiếu niên về thực trạng mức độ tham gia của đối tượng này vào các bước xây dựng chính sách cũng chưa thực sự cao. Cụ thể là ngoài bước “*Tuyên truyền và phổ biến các chương trình chính sách*”, với mức tham gia cao và rất cao chiếm khoảng hơn 54%, gần 49% ở bước thực thi chính sách, các bước còn lại dao động khoảng 42 - 45%; vẫn có khoảng 30% thanh thiếu niên không hoặc rất ít tham gia và trên 20% tham gia ở mức trung bình ở tất cả các bước xây dựng chính sách.

Kết quả thu được từ thảo luận nhóm liên quan tới nội dung này là khá khác biệt giữa 02 nhóm tuổi 13 – 15 và 19 – 21. Trong khi nhóm thanh niên chia sẻ chủ yếu tham gia vào bước “*Tuyên truyền, phổ biến chương trình, chính sách*” một cách khá thụ động: “*Chúng em chỉ được tiếp cận ở bước tuyên truyền khi nhà trường phổ biến chính sách nào đó tới chúng em còn bước kiến nghị đề xuất sáng kiến và đóng góp ý kiến chúng em không được tham gia*” (TLN thanh niên 19 – 21 tuổi); thì nhóm thiếu niên lại tham gia khá chủ động vào nhiều bước của tiến trình này từ khảo sát, nghiên cứu tới kiến nghị, đề xuất sáng kiến và giám sát đánh giá, khi chia sẻ về kinh nghiệm tham gia vào quá trình xây dựng các chương trình an toàn nơi công cộng tại địa phương:

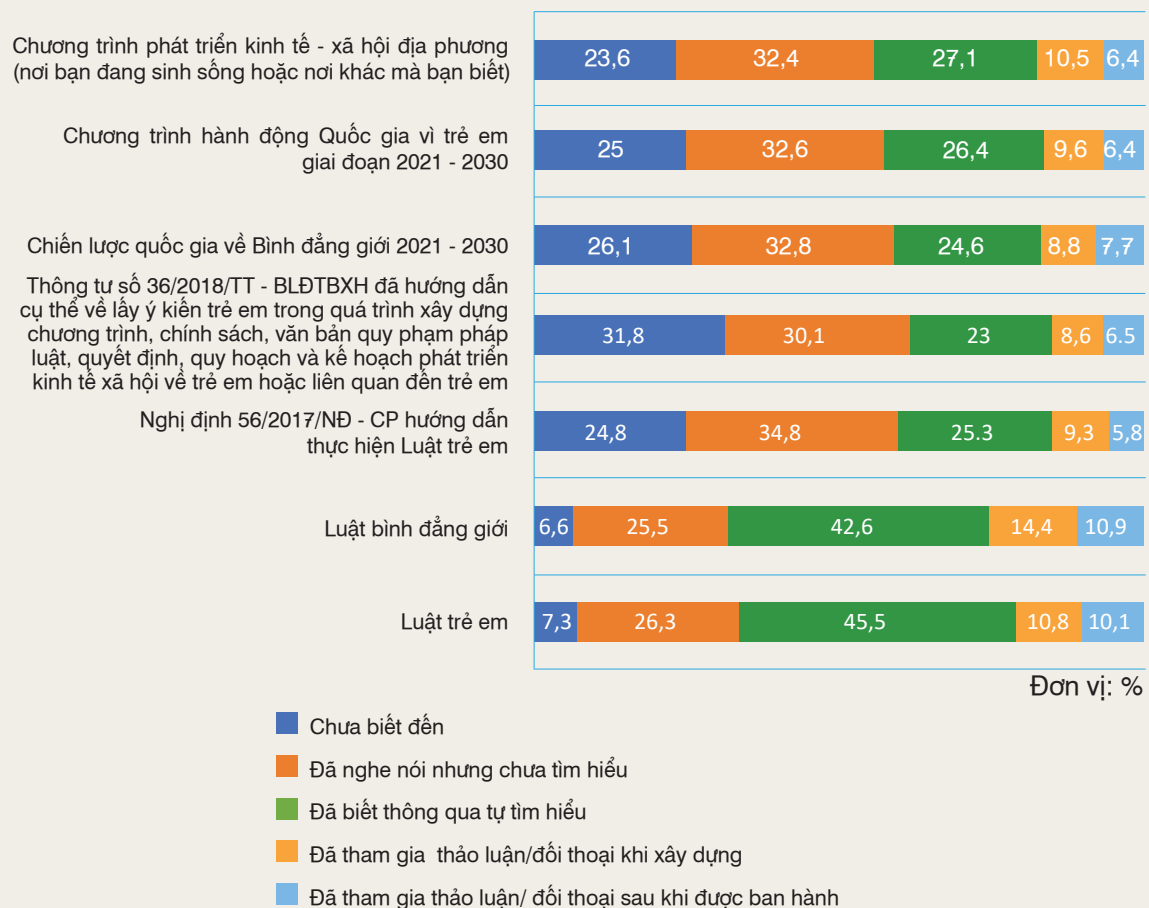
“*Các thành viên trong câu lạc bộ chúng em được chia thành các nhóm nhỏ để đi khảo sát các con đường an toàn khác nhau sau đó nếu thấy điều gì khó khăn như ổ gà, thiếu điện đường trên con đường đó và sau đó chuyển lên hội phụ nữ xã và các bác sẽ sửa sang lại con đường đó. Các mong muốn của chúng em gần như được các bác thực hiện và con đường đi học của chúng em đã an toàn hơn*” (TLN thiếu niên).

“Về việc giám sát con đường an toàn thì trên đường đi học về em có hỏi các bạn là con đường này an toàn hơn chưa? An toàn hơn trước như thế nào? Nửa năm một lần chúng em đi thực tiễn để xem tình trạng con đường đó” (TLN thiếu niên)

“Chúng em viết vào phiếu đánh giá bảng kiểm về con đường an toàn sau đó gửi trực tiếp cho các cô và các cô sẽ chuyển những ý kiến đó tới các bác lãnh đạo” (TLN thiếu niên).

Như vậy, cơ hội và cơ chế tham gia là yếu tố quan trọng trong quá trình nâng cao và phát huy sự chủ động, tích cực của thanh, thiếu niên trong các chương trình, chính sách liên quan.

Biểu đồ 5: Mức độ tham gia của các bạn trẻ dưới 16 tuổi vào tiến trình góp ý, xây dựng chương trình, chính sách (N dao động từ 1.787 đến 1.798)

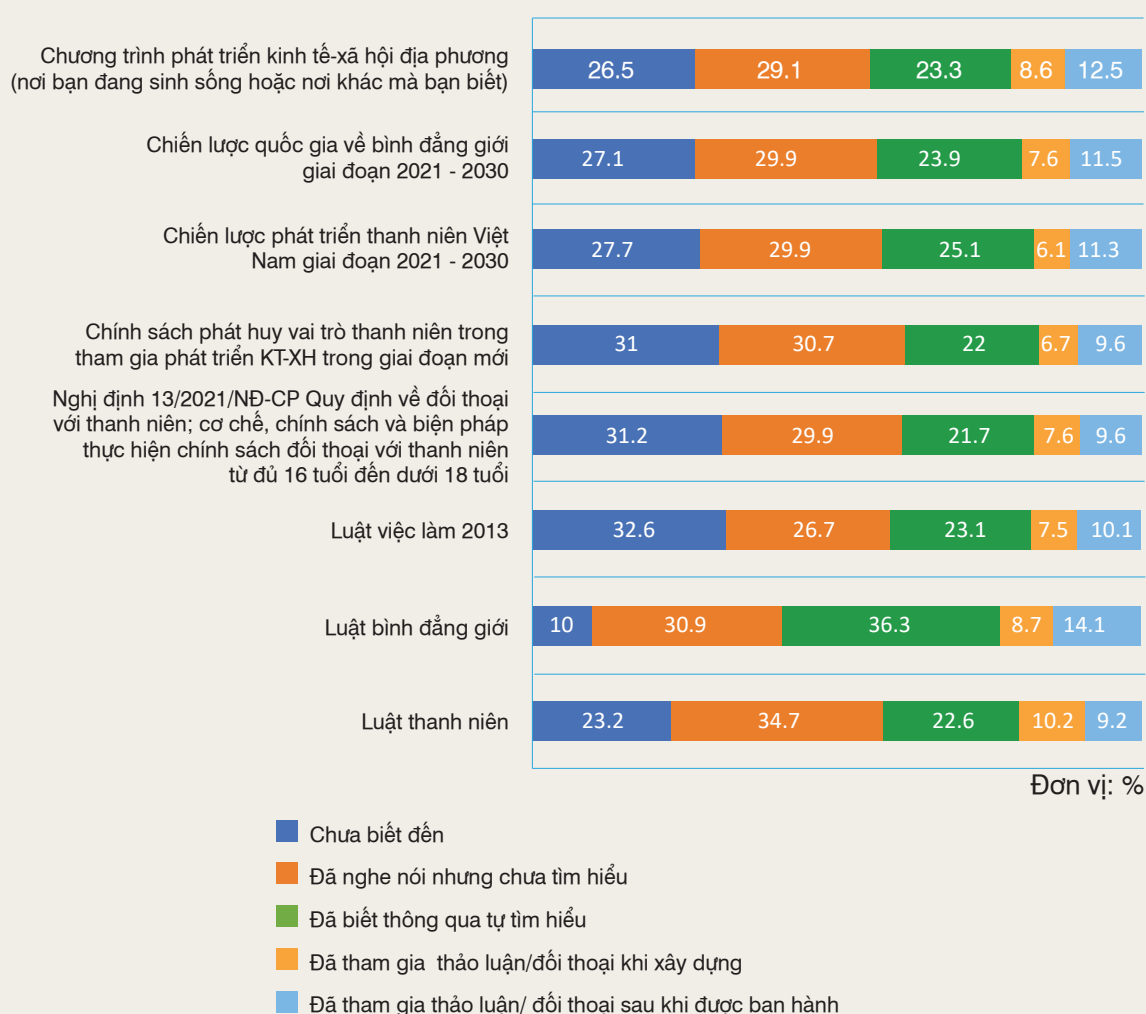
Nhận thức và tiếp cận về một số chính sách của thiếu niên:

Phần lớn, trên 68%, các bạn thiếu niên tham gia khảo sát đều biết đến các văn bản chính sách (được đưa ra trong khảo sát) ở mức độ khác nhau: từ mức độ đã nghe nói nhưng chưa tìm hiểu đến mức độ tham gia sau khi chương trình, chính sách được ban hành. Cụ thể là:

- Đối với Luật trẻ em và Luật bình đẳng giới: **có hơn 45% các em đã biết thông qua tự tìm hiểu**, khoảng 10% tham gia góp ý thông qua các đối thoại trong quá trình luật được ban hành hoặc thông qua các buổi học về quyền trẻ em; chỉ có khoảng 7% các em chưa biết đến luật này nhưng cũng còn tới **khoảng 25% chưa từng tìm hiểu về các luật này**.

- Đối với Chương trình phát triển kinh tế-xã hội tại địa phương: Có 1.790 bạn trả lời và cho kết quả cũng tương tự như trên, khoảng 27% các bạn thiếu niên đã tiếp cận đến thông qua tự tìm hiểu và trên 15% các bạn được tham gia đóng góp ý kiến cho chương trình này; hơn 30% có nghe nói đến nhưng chưa tìm hiểu và chỉ có khoảng 7% chưa biết đến. Điều này chứng tỏ sự quan tâm của thiếu niên tới vấn đề kinh tế - xã hội tại địa phương mình.
- Đối với các chương trình, thông tư, và nghị định còn lại: có tới khoảng 60% các bạn thiếu niên chưa biết đến hoặc đã nghe nói đến nhưng chưa tìm hiểu về các chương trình, chính sách này, có hơn 20% đã tự tìm hiểu và chỉ khoảng dưới 20% đã từng tham gia góp ý.

Biểu đồ 6: Mức độ tham gia của các bạn trẻ trên 16 tuổi vào tiến trình góp ý, xây dựng chương trình, chính sách (N dao động từ 303 đến 314)

(Khá tương đồng với kết quả đối với thiếu niên, nhận thức và tiếp cận các văn bản chính sách của thanh thiếu niên 16 tuổi trở nên cũng ở mức trên 67% các bạn thiếu niên tham gia khảo sát đều biết đến các văn bản chính sách (được đưa ra trong khảo sát) ở mức độ khác nhau. Cụ thể:

- Đối với Chương trình phát triển kinh tế - xã hội địa phương: Trên 50% các bạn thanh, thiếu niên chưa biết đến hoặc đã biết nhưng chưa tìm hiểu; hơn ¼ đã tự tìm hiểu và chỉ khoảng 15% đã từng tham gia góp ý.

- Đối với Chiến lược quốc gia về bình đẳng giới giai đoạn 2021 - 2030: Gần 60% các bạn chưa biết và cũng chưa tìm hiểu về văn bản này; có 28% các bạn tự tìm hiểu và 15% đã tham gia đối thoại/thảo luận về văn bản này.
- Đối với Chiến lược phát triển thanh niên Việt Nam giai đoạn 2021 - 2030: Đây là văn bản mới được ban hành vào tháng 3 năm 2021 tuy nhiên có hơn 60% các bạn được hỏi cho biết mình chưa biết và chưa tìm hiểu; chỉ có 13% đã tham gia thảo luận/đối thoại và 26,3% từng tự tìm hiểu.
- Đối với Chính sách phát huy vai trò của thanh niên trong tham gia phát triển kinh tế - xã hội trong giai đoạn mới: Kết quả thống kê cũng cho kết quả tương tự như Chiến lược phát triển thanh niên Việt Nam giai đoạn 2021 - 2030 khi có trên 60% thanh, thiếu niên chưa biết hoặc chưa tìm hiểu, gần 15% từng tham gia thảo luận/đối thoại và tỷ lệ thanh, thiếu niên tự tìm hiểu về văn bản này là 23,5%.
- Đối với Nghị định 13/2021/NĐ-CP Quy định về đối thoại với thanh niên; cơ chế, chính sách và biện pháp thực hiện chính sách đối thoại với thanh niên từ đủ 16 tuổi đến dưới 18 tuổi: Tỷ lệ thanh, thiếu niên chưa biết và chưa tìm hiểu về văn bản này cao gần gấp 5 lần tỷ lệ thanh, thiếu niên đã từng tham gia thảo luận/ đối thoại và cao hơn khoảng 2,5 lần tỷ lệ thanh, thiếu niên tự tìm hiểu.
- Đối với Luật việc làm năm 2013: Khoảng trên 60% các bạn thanh, thiếu niên chưa biết hoặc chưa tìm hiểu, 26,3% tự tìm hiểu và dưới 15% đã được tham gia thảo luận/đối thoại.
- Đối với Luật bình đẳng giới: Với văn bản này, có gần 1/2 các bạn đã chủ động tìm hiểu, nhưng tỷ lệ thanh, thiếu niên chưa biết và chưa tìm hiểu vẫn tương đối cao ở mức gần 40% và chưa đến 20% tham gia thảo luận/đối thoại.

Giải thích cho điều này, một số bạn tham gia thảo luận nhóm chia sẻ:

“Ở trong chương trình học của chúng em có môn Phương pháp nghiên cứu và em chọn nghiên cứu về việc thực hiện công tác bình đẳng giới tại địa phương của em đang sống thì thông qua đó em mới tìm hiểu về luật bình đẳng giới” (TLN thanh niên 19 – 21 tuổi).

“Em thì tiếp cận lần đầu tiên với luật bình đẳng giới thông qua chương trình tập huấn của UN Women, trong khoá tập huấn này em có đề xuất ý tưởng về một dự án liên quan tới luật bình đẳng giới” (TLN thanh niên 19 – 21 tuổi).

- Đối với Luật thanh niên: Trên 55% thanh, thiếu niên chưa biết và chưa đọc văn bản này, đồng nghĩa với việc chỉ có trên 40% tiếp cận với văn bản này thông qua đối thoại hoặc tự tìm hiểu.

“Luật thanh niên thực sự là cũng khá xa xôi với chúng em, chúng em chưa có chủ động tìm hiểu về văn bản luật này” (TLN thanh niên 19 – 21 tuổi).

Ngoài ra, kết quả thảo luận nhóm thanh niên cũng cho thấy các em thường tìm hiểu các chính sách liên quan trực tiếp đến lợi ích hàng ngày của mình và cũng chưa từng đóng góp cho một chính sách cụ thể nào.

“Chính sách ưu tiên đối với học sinh, sinh viên em sẽ quan tâm, nhất là mình ở vùng nào, mình được cộng bao điểm. Rõ ràng cái gì liên quan trực tiếp đến bản thân thì em sẽ tìm hiểu đầu tiên”. (TLN thanh niên 19 – 21 tuổi).

“Khi nào có cơ hội thì chúng em mới tiếp cận chứ hầu hết nguồn tiếp cận thông tin cũng bị hạn chế” (TLN thanh niên 19 – 21 tuổi).

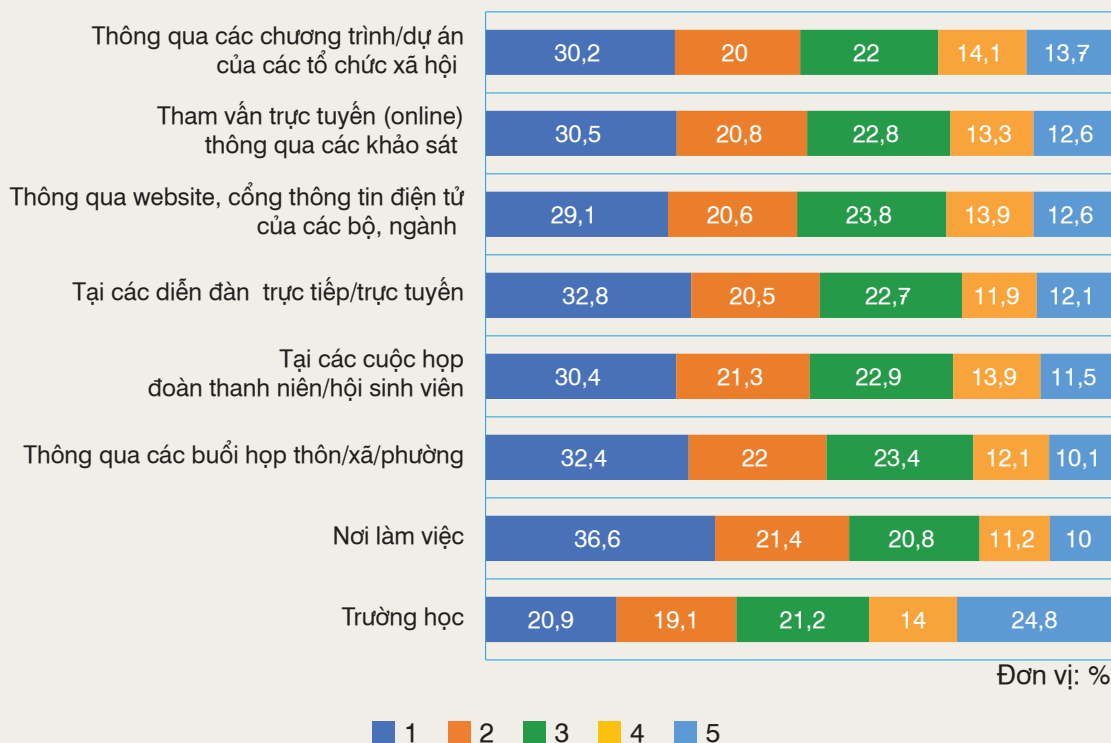
Mức độ hiệu quả từ các nguồn tiếp cận thông tin về các chương trình, chính sách:

Bảng 2: Đánh giá của thanh, thiếu niên về nguồn tiếp cận thông tin liên quan đến các chương trình, chính sách (N=2.373)

STT	Nguồn thông tin	Mức độ hiệu quả (%)					Tổng (%)
		1	2	3	4	5	
1	Gia đình/người thân	12,2	19,2	27,1	18,5	23,0	100
2	Nhà trường	6,4	14,9	23,4	24,4	30,9	100
3	Cán bộ địa phương	15,1	22,2	27,2	17,5	18,0	100
4	Đoàn thanh niên	12,0	20,1	27,7	21,2	19,0	100
5	Các tổ chức trong nước và quốc tế như Plan, MSD, Hội bảo vệ quyền trẻ em, UNICEF,...	14,1	17,4	23,8	19,2	25,5	100
6	Đại biểu hội đồng nhân dân các cấp	20,5	21,2	25,5	16,6	16,2	100
7	Bạn bè	16,0	22,4	29,7	16,9	15,0	100
8	Báo giấy	18,5	24,1	28,4	16,3	12,7	100
9	Báo mạng và các trang mạng xã hội	12,6	18,9	28,5	19,9	20,1	100
10	Ti vi	9,6	18,2	29,3	21,0	21,9	100
1	Đài phát thanh	15,2	20,9	27,5	18,1	18,3	100
12	Loa truyền thanh	16,5	21,2	27,6	17,4	17,3	100
13	Tờ rơi	30,7	24,2	23,9	11,5	9,7	100
14	Pano, áp phích	28,1	25,2	24,7	12,1	9,9	100
15	Hội thi, hội diễn	15,8	22,5	28,3	18,2	15,2	100

Đối với tất cả các kênh tiếp nhận ý kiến góp ý xây dựng chính sách, có tới ¼ số thanh thiếu niên đều đánh giá là chỉ có hiệu quả trung bình. Nguồn thông tin từ nhà trường, các tổ chức xã hội, vô tuyến (tivi) và báo mạng và các trang thông tin điện tử được đánh giá mức độ hiệu quả cao nhất với lần lượt là hơn 55%, 45%, 43% và 40%. Nguồn thông tin từ Tờ rơi, pano áp phích, đại biểu hội đồng nhân dân, cán bộ địa phương nhận đánh giá mức độ hiệu quả thấp hoặc rất thấp từ tỉ lệ lớn các thanh thiếu niên tham gia khảo sát, từ gần 40% đến hơn 50%.

Biểu đồ 7: Mức độ hiệu quả khi thanh, thiếu niên tham gia đóng góp xây dựng chính sách trên các nền tảng khác nhau trong vòng 24 tháng gần đây (N=2.373)

*1 là mức độ hiệu quả thấp nhất và 5 là mức độ hiệu quả cao nhất

Trong vòng 24 tháng qua, **mức độ tham gia đóng góp ý kiến của thanh niên trên toàn bộ các kênh tiếp nhận đều hạn chế**: có tới hơn 40 – 50% các bạn thanh thiếu niên đánh giá việc tham gia trên các kênh này là kém hiệu quả và không hiệu quả. Đáng chú ý với nền tảng như nơi làm việc (có thể do hầu hết các bạn tham gia khảo sát đều chưa đi làm), khu vực nơi mình sinh sống, các diễn đàn, cuộc họp đoàn, hội (do hơn 50% các bạn không tham gia hội nhóm câu lạc bộ), chương trình của các tổ chức xã hội thì con số này còn lên tới trên 50%. Trường học và các chương trình dự án của các tổ chức xã hội là 2 kênh tiếp cận được đánh giá mức độ cơ hội tham gia cao nhất với gần 30% thanh, thiếu niên tham gia khảo sát, các nền tảng còn lại tỉ lệ này khoảng trên 20%.

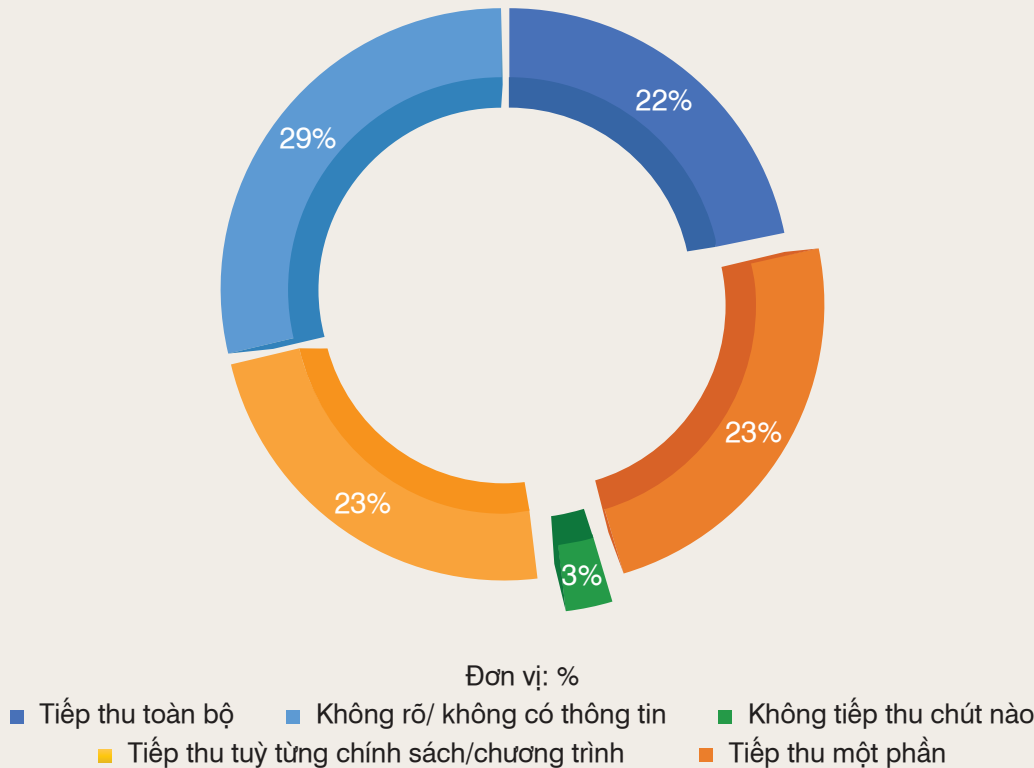
Tuy nhiên, theo kết quả thảo luận nhóm, nghiên cứu ghi nhận việc có bạn chưa từng nhận được cơ hội góp ý cho các chương trình, chính sách:

“Em chưa biết nguồn cũng như ai hay làm như thế nào để em có thể nói lên tiếng nói của mình” (TLN thanh niên 19 – 21 tuổi).

Mức độ tiếp thu của các cơ quan chức năng: khoảng ¼ các bạn thanh, thiếu niên cho rằng các ý kiến phản hồi của mình về các chương trình, chính sách được các cơ quan chức năng tiếp nhận nhưng lại có gần ⅓ ý kiến cho biết các bạn không có thông tin về việc cơ quan chức năng đã tiếp nhận các ý kiến, phản hồi của mình về các chương trình, chính sách hay chưa. Bên cạnh đó, gần ¼ thanh, thiếu niên cũng cho biết là các cơ quan chức năng đã tiếp thu một phần hoặc tiếp thu góp ý của mình tùy từng chương trình, chính sách và

chỉ có 3% các bạn cho rằng các cơ quan chức năng không tiếp thu các phản hồi, góp ý của mình về các chương trình, chính sách.

Biểu đồ 8: Mức độ tiếp nhận của các cơ quan chức năng từ phản hồi của thanh, thiếu niên về các chương trình, chính sách (N=2.373)

Một số thanh, thiếu niên chia sẻ như sau:

“Em chưa thấy có nhiều thay đổi trong các văn bản chương trình/chính sách sau khi tiếp nhận những ý kiến, góp ý” (Em nam, nhóm 13 – 15 tuổi).

“Em đã đóng góp ý kiến cho các chương trình, chính sách nhưng không được ai tiếp nhận và bị “bỏ ngoài tai” (Em nữ, nhóm tuổi 19 – 21).

Tuy nhiên cũng có những ý kiến cho rằng các cơ quan chức năng đã tiếp nhận, phản hồi đầy đủ các góp ý của mình.

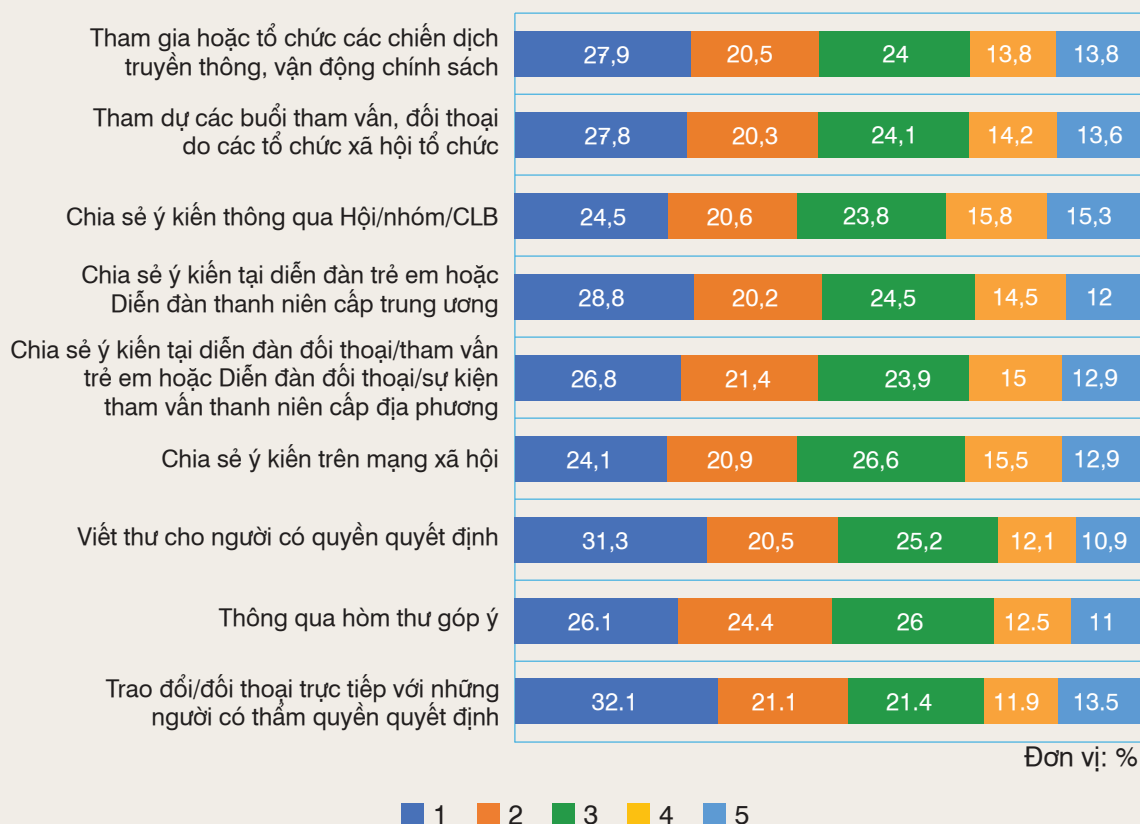
“Thông qua những buổi sinh hoạt câu lạc bộ, các ý kiến góp ý kiến của chúng em đều được chuyển tới các thầy cô” (TLN thiếu niên).

“Các mong muốn của chúng em gần như được các bác thực hiện và con đường đi học của chúng em đã an toàn hơn” ((TLN thiếu niên).

Hiệu quả của các hình thức/kênh góp ý:

Tương tự như các kết quả phía trên, hơn 45% thanh thiếu niên đều cho rằng toàn bộ hình thức góp ý đều không hoặc rất kém hiệu quả, đáng chú ý đối với hình thức: trao đổi trực tiếp với người có thẩm quyền, thông qua hòm thư góp ý, và viết thư cho người có thẩm quyền, con số này còn lên tới trên 50%.

Biểu đồ 9: Mức độ hiệu quả của các hình thức góp ý cho các chương trình, chính sách (N=2.373)

*1 là mức độ hiệu quả thấp nhất và 5 là mức độ hiệu quả cao nhất

Chia sẻ ý kiến thông qua hội nhóm câu lạc bộ là kênh góp ý được nhiều các bạn thanh, thiếu niên đánh giá là hiệu quả cao nhất với trên 31%; các hình thức như diễn đàn các cấp, mạng xã hội, chiến dịch truyền thông, sự kiện tham vấn của các TCXH cũng được đánh giá hiệu quả ở mức cao và rất cao từ khoảng 28% người trả lời khảo sát; các hình thức còn lại khoảng trên 20%.

Một số thanh, thiếu niên chia sẻ như sau:

“Sau khi phản hồi, em chưa thấy có nhiều thay đổi trong các văn bản chương trình/chính sách” (Em nam, nhóm tuổi 13 – 15).

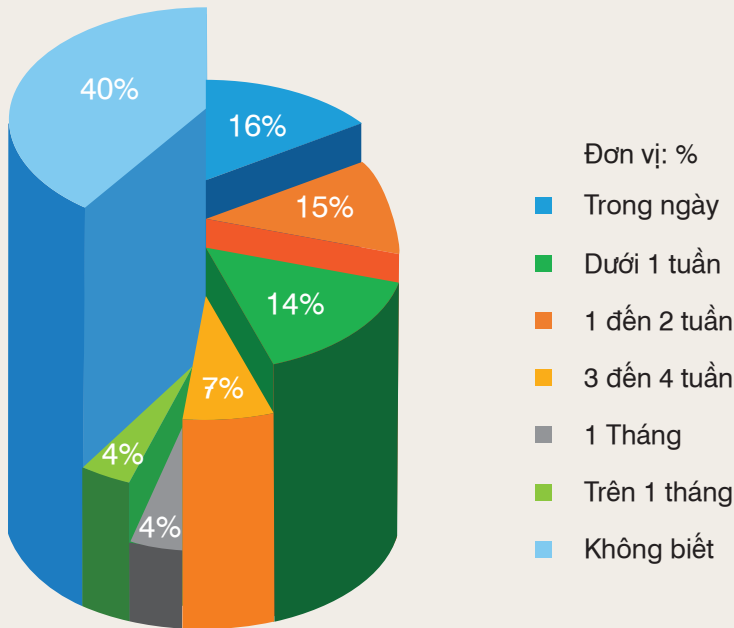
“Em chưa có ý kiến gì cả nhưng em biết những ý kiến của mình sẽ rất khó thực hiện ngay được hoặc có thể nói đơn giản là sẽ không bao giờ có thể thực hiện được” (Em nam, nhóm tuổi 13 – 15).

“Theo em những ý kiến phản hồi về các chương trình liên quan đến trò chơi hoặc các chương trình giải trí có thể sẽ được tiếp nhận và thay đổi.” (Em nữ, nhóm tuổi 13 – 15).

Về Thời gian góp ý cho các chương trình, chính sách: ¼ thanh, thiếu niên cho biết mình không biết về thời gian góp ý cho các chương trình, chính sách; 16% cho biết thời gian góp ý diễn ra trong ngày, 14% nhận định thời gian góp ý là dưới 1 tuần và 15% cho biết khoảng thời gian góp ý các chương trình, chính sách diễn ra từ 1 đến 2 tuần; chỉ có 7% các bạn được hỏi cho rằng

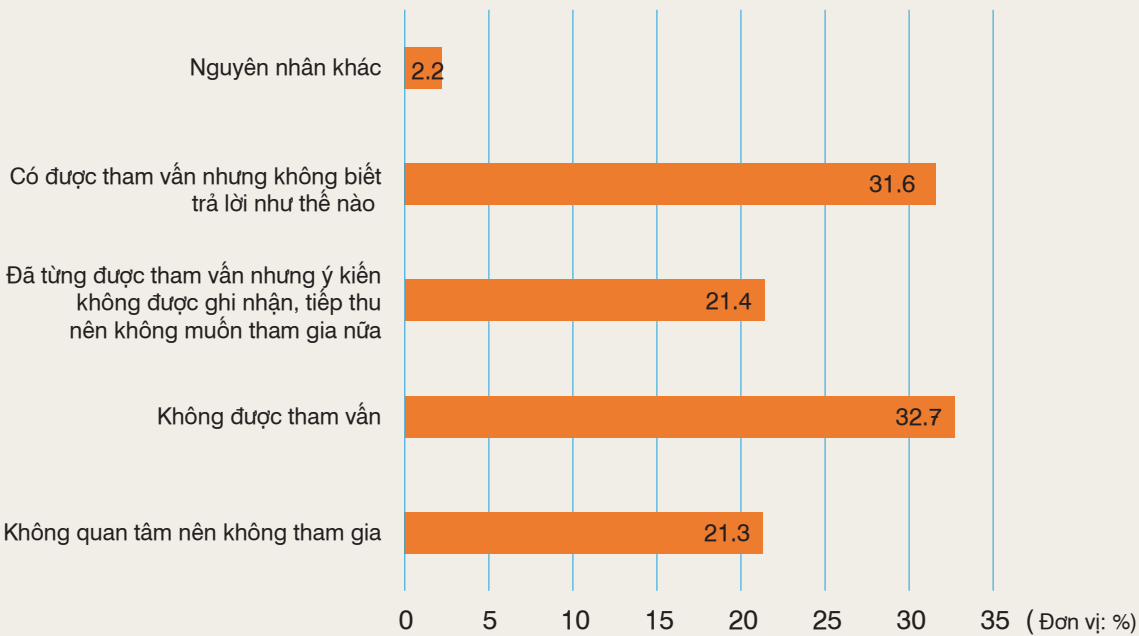
thời gian góp ý là từ 3 đến 4 tuần và 4% thanh, thiếu niên cho biết thời gian góp ý là trong 1 tháng hoặc trên 1 tháng.

Biểu đồ 10: Thời gian góp ý cho các chương trình, chính sách (N=2.373)

Lý giải về **nguyên nhân thanh, thiếu niên chưa/không tham gia góp ý cho các chương trình, chính sách**, 32,7% các bạn thanh, thiếu niên cho biết nguyên nhân mình chưa/không tham gia góp ý cho các chương trình, chính sách là vì *“Không được tham vấn”* *“Em không được chọn đi nên em không biết”* (Em nam, nhóm tuổi 13 – 15); hơn 30% *“Có được tham vấn nhưng không biết trả lời như thế nào”*. Trong khi đó khoảng 20% các bạn chia sẻ rằng mình *“Không quan tâm nên không tham gia”*; 20% *“Đã từng được tham vấn nhưng ý kiến không được ghi nhận, tiếp thu nên không muốn tham gia nữa”*.

Biểu đồ 11: Nguyên nhân chưa/không tham gia góp ý chương trình, chính sách (N=2.373)

Ngoài ra, 2% đưa ra những nguyên nhân khác như sau:

Một em không nêu giới tính thuộc nhóm tuổi 13 – 15 chia sẻ *“Có những chương trình em cảm thấy cũng ổn tuy nhiên có những chương trình quá tồi nên em không muốn nói lên ý kiến”*.

“Em chưa được tiếp cận với chính sách nào thực sự thu hút” (Em nữ, nhóm tuổi 19 – 21)

“Nơi em ở chưa có những hoạt động góp ý, phản hồi cho các chương trình, chính sách” (Em nữ, nhóm tuổi 13 – 15).

“Em cảm thấy các ý kiến phản hồi của mình chưa được mọi người quan tâm” (Em nam, nhóm tuổi 19 – 21).

Kết quả thảo luận nhóm cũng bổ sung thêm các nguyên nhân không tham gia góp ý cho các chương trình, chính sách liên quan đến những hạn chế về mặt thông tin, cơ hội và năng lực bao gồm:

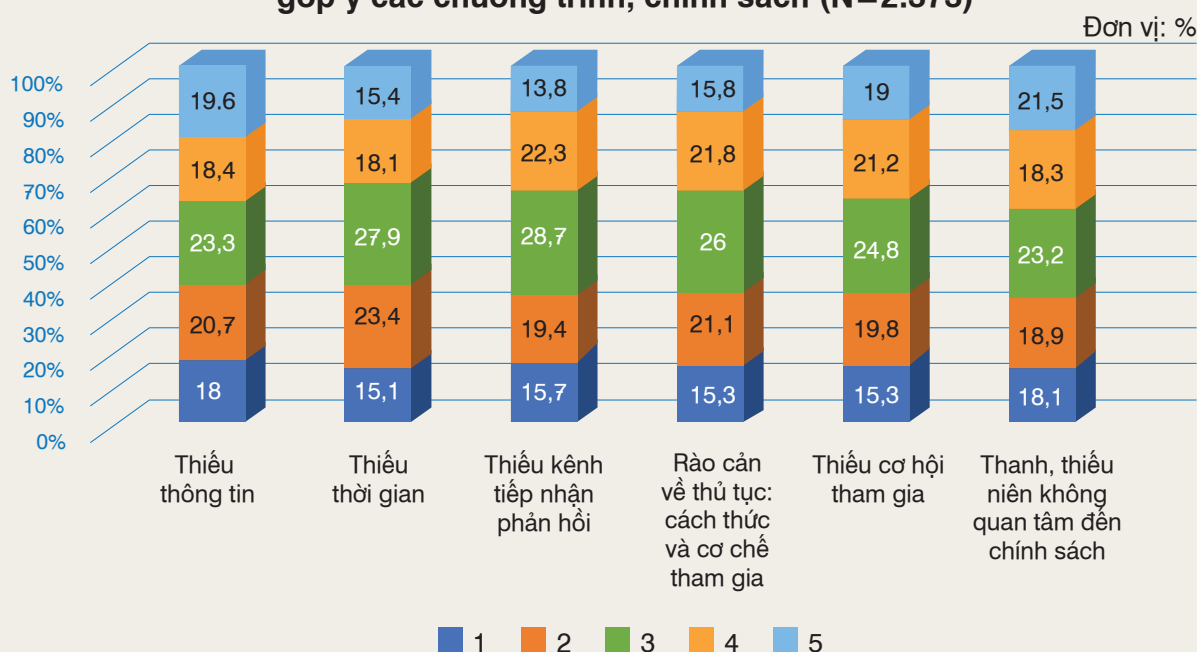
“Chúng em chưa có đủ ngôn từ liên quan đến pháp lý để có thể hình dung ra vấn đề đó và cũng chưa tiếp cận được cơ quan, người đại diện liên quan đến luật bình đẳng giới” (TLN thanh niên 19 – 21 tuổi).

“Đoàn Thanh niên tổ chức rất nhiều và thường xuyên các cuộc thi trực tuyến như Tìm hiểu về Mac-Lenin, Chủ quyền biển đảo, Ánh sáng soi đường nhưng liên quan tới luật thì chưa có” (TLN thanh niên 19 – 21 tuổi).

“Bây giờ các bạn có xu hướng chia sẻ với bạn mình và sẽ không dám ý kiến với thầy cô vì các bạn cho đây là việc không hệ trọng, không quan trọng”. (TLN thiếu niên).

3.4. Thách thức của thanh, thiếu niên khi tham gia góp ý, xây dựng chương trình, chính sách

Biểu đồ 12: Thách thức của thanh, thiếu niên khi tham gia góp ý các chương trình, chính sách (N=2.373)

*1 là mức độ tham gia thấp nhất và 5 là mức độ tham gia cao nhất

Hầu hết thanh, thiếu niên đều nhận diện và đánh giá gặp khó khăn, thách thức liên quan tới các vấn đề về thiếu thông tin, thiếu thời gian, thiếu kênh tiếp nhận phản hồi, thủ tục, cơ hội tham gia và thanh, thiếu niên không quan tâm đến chính sách. Trong toàn bộ các thách thức, rào cản này, có hơn 60% thanh thiếu niên đánh giá ở mức độ khó khăn từ trung bình đến rất cao. Đáng chú ý là có tới 65% thanh, thiếu niên cho biết việc thiếu cơ hội tham gia và thiếu kênh tiếp nhận phản hồi đối với các góp ý, phản ánh về các chương trình, chính sách là trở ngại lớn nhất khi tham gia góp ý các cho các chương trình, chính sách. Tiếp đó là thách thức liên quan đến rào cản về thủ tục như cách thức và cơ chế tham gia với 63,6% ý kiến lựa chọn.

Bên cạnh những phân tích nêu trên thì kết quả phỏng vấn sâu và thảo luận nhóm cũng đưa ra một số thách thức liên quan đến việc góp ý các chương trình, chính sách của thanh, thiếu niên như sau:

1 Người lớn chưa thực sự lắng nghe, tôn trọng và ghi nhận ý kiến và sự tham gia của trẻ em và thanh niên:

“Thách thức đó là người lớn vẫn có suy nghĩ trẻ em chưa biết gì nhiều, chưa có trải nghiệm gì nhiều” (PVS đại diện Bộ LĐ,TB&XH).

“Một số đơn vị, cá nhân chưa hiểu hết ý nghĩa, vai trò và tầm quan trọng về sự tham gia của trẻ em” (PVS đại diện Bộ LĐ,TB&XH).

“Liên quan đến thanh, thiếu niên, người lớn luôn nghĩ các em cần tập trung vào việc học. Nhà trường có quy định học tập với học sinh, mãi sau này quan điểm của thầy cô mới thay đổi là học sinh có thể tham gia được nhiều hoạt động. Tôi cũng có cảm giác tất cả các thứ phục vụ nhu cầu trẻ em lại không được người lớn lấy ý kiến của trẻ, người lớn áp đặt suy nghĩ của họ kiểu như là chắc chắn trẻ em như thế này như thế kia” (PVS đại diện Hội đồng nhân dân huyện Đông Anh).

2 Thanh thiếu niên thiếu thời gian tham gia:

“Đối với em thì thời gian học trên trường khá là căng thẳng, chúng em cảm thấy thời gian học quá nhiều khiến cho em không thể tham gia được các hoạt động của nhà trường. Điều này khiến chúng em khá là buồn” (TLN thiếu niên).

“Điều khiến cho các góp ý của em với các bác lãnh đạo không được như ý muốn là hạn chế về thời gian. Em biết lịch làm việc của các bác rất là nhiều và lịch học của chúng em cũng kín nên việc trò chuyện trực tiếp rất khó” (TLN thiếu niên).

“Thời gian cũng là khó khăn nhất đối với bạn bè của em, khi em đi hoạt động trong câu lạc bộ có rất nhiều bạn nói với em là đi như thế liệu có thời gian học không? Gần như các bạn đều nói với em là sẽ gặp khó khăn trong việc học” (TLN thiếu niên).

3 Thiếu cơ hội và cơ chế tham gia
“Tại địa phương em, cơ hội để thanh, thiếu niên góp ý cho các chương trình, chính sách hầu như là không có, nếu có thì chỉ tập trung trên huyện. Lên đại học em mới biết đến những chính sách này” (TLN thanh niên 19 – 21 tuổi).

“Các hoạt động tiếp xúc cử tri vẫn còn dập khuôn và hình thức” (PVS đại diện Hội đồng nhân dân huyện Đông Anh).

4 Thanh thiếu niên còn chưa tự tin với khả năng và năng lực tham gia của bản thân

“Các bạn chưa phân biệt được trang nào là trang chính thống và trang nào không nên tìm hiểu” (TLN thanh niên 19 – 21 tuổi).

“Em sợ nói chuyện với người lớn vì khi đứng trước họ em run không nói chuyện được” (TLN thanh niên 19 – 21 tuổi).

“Lãnh đạo ở trên ngồi nhìn xuống còn chúng em ngồi dưới nói lên rất là run” (TLN thanh niên 19 – 21 tuổi).

“Hiện nay một bộ phận thanh niên có tư tưởng ngại dấn thân, sống thiếu lý tưởng và ngại đề cập tới các vấn đề chính trị-xã hội” (TLN thanh niên 19 – 21 tuổi).

“Ở trường con rất nhiều bạn không dám nói lên ý kiến của mình” (TLN thiếu niên).

“Lãnh đạo ở trên ngồi nhìn xuống còn chúng em ngồi dưới nói lên rất là run”

“Ngại dấn thân, sống thiếu lý tưởng và ngại đề cập tới các vấn đề chính trị-xã hội”

“Các bạn chưa phân biệt được trang nào là trang chính thống và trang nào không nên tìm hiểu”

5 Rào cản về thủ tục, cách thức và cơ chế tham gia:

“Khi góp ý cho các chương trình, chính sách phải thường phải qua rất nhiều người nên các thông tin của mình có thể bị sai lệch đi. Ví dụ như tại trường em, nếu muốn đóng góp ý kiến về quy định của trường liên quan tới sinh viên thì em sẽ nói với cô vấn học tập hoặc người quản lý lớp học nhưng người quản lý này quản lý rất nhiều lớp học thì có thể em không gặp được trực tiếp mà chỉ nhắn tin sau đó người quản lý sẽ gửi lên hiệu trưởng xem. Quá trình này rất lâu và có thể hiệu trưởng và người quản lý không hiểu hết ý của em” (TLN thanh niên 19 – 21 tuổi).

“Hiện nay trách nhiệm chăm sóc, bảo vệ trẻ em tại địa phương được giao cho phòng lao động-thương binh và xã hội, trong phòng đó lại chỉ có một cán bộ phụ trách nhưng khối lượng công việc lại quá nhiều, thành ra trẻ thiệt thòi, thiếu cơ hội” (PVS đại diện Hội đồng nhân dân huyện Đông Anh).

“Một số chương trình, chính sách còn mang tính lý thuyết, hình thức và áp đặt với lối suy nghĩ trẻ con biết gì về chính sách nên các ý kiến của trẻ em chưa được lắng nghe đầy đủ, thấu đáo” (PVS đại diện Hội đồng nhân dân huyện Đông Anh).

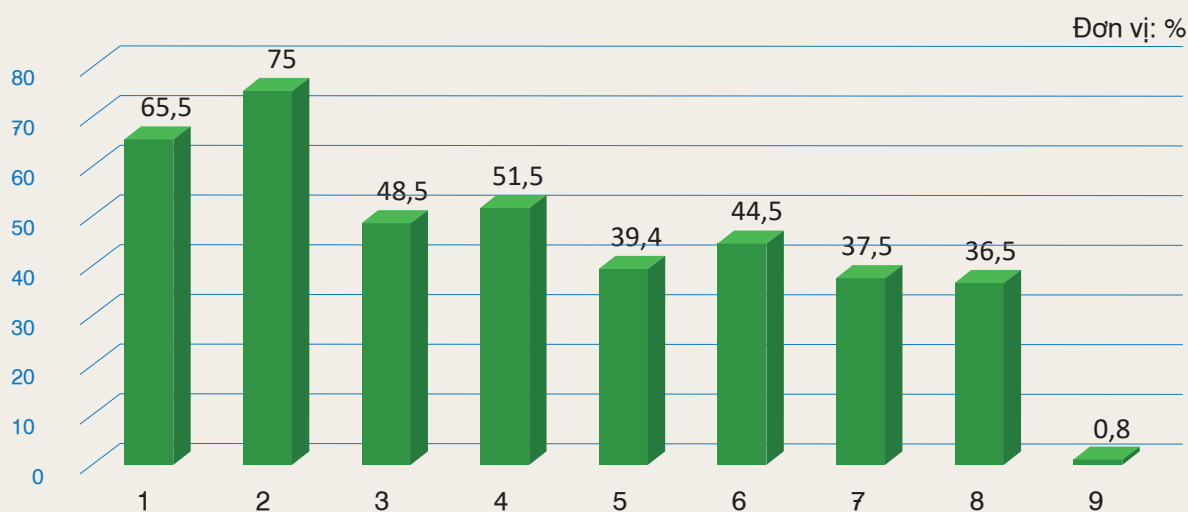
6 Khả năng thu thập thông tin và tham vấn với thanh, thiếu niên

“Mình cũng từng tham dự, và tổ chức các hội thảo tham vấn, mình cũng quan sát thấy có những người điều hành hội thảo tham vấn, kỹ năng của họ rất tốt. Tuy nhiên cũng có những người khi chủ trì hội nghị, hội thảo lại có những phản ứng rất là mạnh, tức là khi người tham dự phát biểu, câu trả lời gần như là bị phủ nhận và gạt đi, điều này đã gây ra những bức xúc, không hài lòng và cũng có người nói thẳng với ban tổ chức, nếu chủ tọa như thế này họ sẽ không bao giờ phát biểu nữa, sẽ ngồi yên dù có tham vấn” (PVS đại diện Bộ LĐ,TB&XH).

“Các chương trình, chính sách khi lấy ý kiến trẻ em cần có cách tiếp cận dễ hiểu và gần gũi để trẻ em có thể hiểu được, phù hợp với trẻ em” (PVS đại diện Bộ LĐ,TB&XH).

3.5. Giải pháp thúc đẩy sự tham gia của thanh, thiếu niên vào các chương trình, chính sách

Biểu đồ 13: Giải pháp thúc đẩy sự tham gia của thanh, thiếu niên vào các chương trình, chính sách (N=2.373)

- 1: Đa dạng các kênh truyền thông để thanh, thiếu niên dễ tiếp cận với các chương trình, chính sách
- 2: Trường học/cơ sở giáo dục tổ chức các khoá học để cung cấp cho học sinh/sinh viên kỹ năng vận động và tham vấn chính sách
- 3: Nhân rộng các mô hình thúc đẩy sự tham gia của thanh, thiếu niên vào góp ý, xây dựng chương trình chính sách hiệu quả
- 4: Thu hút sự tham gia của thanh thiếu niên vào góp ý, xây dựng chương trình, chính sách thông qua các cuộc thi
- 5: Nhân rộng và đa dạng hình thức tổ chức các diễn đàn thanh, thiếu niên

- 6: Xây dựng kênh đối thoại giữa thanh, thiếu niên với các bên liên quan về các chương trình, chính sách trên mạng xã hội
- 7: Tổ chức các buổi họp mặt đối thoại định kỳ giữa thanh thiếu niên với cán bộ chính quyền TW và địa phương
- 8: Tổ chức các buổi họp mặt đối thoại định kỳ giữa thanh thiếu niên với đại biểu quốc hội
- 9: Đề xuất/ Khuyến nghị khác

Trong số các giải pháp thúc đẩy sự tham gia của thanh, thiếu niên vào các chương trình, chính sách: 75% người tham gia khảo sát mong muốn “Trường học/cơ sở giáo dục tổ chức các khoá học để cung cấp cho học sinh/sinh viên kỹ năng vận động và tham vấn chính sách”; 65,5% ý kiến cho rằng cần “Đa dạng các kênh truyền thông để thanh, thiếu niên dễ tiếp cận với các chương trình, chính sách”:

“Cần tuyên truyền phổ biến rộng rãi trong nhà trường và xã hội để thanh, thiếu niên nhận thực và tạo sự hứng thú cho thanh, thiếu niên khi tham gia” (Bạn nữ, nhóm tuổi 13 – 15).

“Nên có một số phần thưởng hay quà để tạo động lực và thúc đẩy ý chí tìm hiểu của thanh, thiếu niên thay vì chỉ tuyên truyền thông thường” (Bạn nam, nhóm tuổi 13 – 15).

“Em nghĩ nên lập một fanpage hay website để các bạn có thể chuyển ý kiến của mình lên đó và có thể quảng bá fanpage, website này tới cả trường, các chi đoàn để thanh, thiếu niên được biết và gửi những góp ý của mình dễ dàng nhất” (TLN thiếu niên).

Hơn 51% các bạn trẻ cũng đồng ý với việc cần “Tổ chức thêm các cuộc thi để thu hút sự tham gia của thanh, thiếu niên vào các chương trình, chính sách”; 48,5% thanh, thiếu niên lựa chọn giải pháp “Nhân rộng các mô hình thúc đẩy sự tham gia của thanh, thiếu niên vào góp ý, xây dựng chương trình chính sách hiệu quả”; hơn 44% lựa chọn “Xây dựng kênh đối thoại giữa thanh, thiếu niên với các bên liên quan về các chương trình, chính sách trên mạng xã hội”:

“Các bên liên quan cần tạo niềm tin đối với thanh niên về việc các bạn được các cơ quan chức năng lắng nghe một cách thật tâm và rõ ràng về việc liệu ý kiến đó của thanh niên có được áp dụng không, áp dụng như thế nào, và đối diện chất vấn thẳng thắn, không mang theo phương thức hình thức hay gây áp lực cho thanh niên. Bên cạnh đó, việc trả lời đúng, đủ, trọng tâm và tôn trọng thanh niên là cần thiết, vì đây là đối tượng dễ tổn thương, và yếu thế trong xã hội” (Bạn nam, nhóm tuổi 19 – 21).

“Rất ít người có cơ hội tiếp cận đại biểu quốc hội và họ thường đưa ra ý kiến riêng họ. Vì vậy, em nghĩ nên làm một nghiên cứu hoặc khảo sát trên mạng xã hội để tổng hợp ý kiến của thanh niên sau đó chuyển kết quả tổng hợp tới người có cơ hội gặp mặt đại biểu quốc hội. Em cho rằng như vậy tỉ lệ tạo sự đồng thuận sẽ cao hơn, mọi người cũng dễ chấp nhận và tiếp thu các đề xuất chính sách hơn” (Bạn nữ, nhóm tuổi 19 – 21).

“Việc đánh máy thì không thể đưa ra tất cả ý kiến của mình được nên tất nhiên việc trao đổi trực tiếp vẫn có ưu điểm hơn vì mình có thể đưa ra hết các ý kiến. Vì vậy con mong trong tương lai sẽ có một buổi gặp mặt trực tiếp để con có thể

chuyển tới các bác lãnh đạo những ý kiến tốt nhất của mình” (TLN thiếu niên).

Có lần lượt 39,4%, 37,5% và 36,5% thanh thiếu niên cho rằng cần thực hiện các giải pháp bao gồm: Nhân rộng và đa dạng hình thức tổ chức các diễn đàn thanh, thiếu niên; Tổ chức các buổi họp mặt đối thoại định kỳ giữa thanh thiếu niên với cán bộ chính quyền Trung ương và địa phương; Tổ chức các buổi họp mặt đối thoại định kỳ giữa thanh thiếu niên với đại biểu quốc hội.

3.6. Trường hợp điển hình

LỢI ÍCH TỪ SỰ THAM GIA CỦA TRẺ EM DƯỚI GÓC NHÌN CỦA ĐẠI BIỂU HỘI ĐỒNG NHÂN DÂN CẤP CƠ SỞ

Trong vòng 5 năm từ năm 2017 đến nay khi dự án “Thành phố an toàn, thân thiện với em gái” được triển khai trên địa bàn huyện Đông Anh đã có nhiều sự thay đổi liên quan đến quyền tham gia của trẻ em. Hội Liên hiệp phụ nữ huyện Đông Anh với vai trò phối hợp triển khai dự án đã cùng các cơ quan, ban ngành các cấp tổ chức được gần 100 buổi đối thoại giữa trẻ em với đại diện các cơ quan chức năng, thầy cô tại cấp huyện, xã và cấp trường học. Thông qua các buổi đối thoại đó, trẻ em đã được lên tiếng về các vấn đề các em quan tâm như môi trường, con đường an toàn, ao hồ an toàn, chiếu sáng điện đường và được tham gia triển khai trong thực tiễn. Đến năm 2019 khi bắt đầu xây dựng Đề án thành lập quận Đông Anh gồm 15 đề án thành phần, chính quyền địa phương đã sử dụng chính các nội dung từ các buổi đối thoại với trẻ em trước đó để hoàn thiện đề án. Bên cạnh đó, các buổi đối thoại với trẻ em cũng thay đổi cách thức tổ chức của nhà trường và chính quyền các cấp từ huyện đến xã theo hướng trao quyền và lấy trẻ em làm trọng tâm. Cụ thể là buổi đối thoại “Tạo cơ hội cho các con làm lãnh đạo”, được tổ chức vào năm 2018 đã thu hút sự tham gia của các đại diện đến từ 26 câu lạc bộ thủ lĩnh của sự thay đổi trên địa bàn huyện Đông Anh. Tại buổi đối thoại này, trẻ em được sắm vai làm chủ tịch xã, chủ tịch hội phụ nữ, và các cơ quan liên quan để đại diện cho các bạn khác nói lên quan điểm, góc nhìn của mình về các vấn đề liên quan tại địa phương mà các bạn mong muốn đóng góp. Tất cả những điều nêu trên cho thấy trẻ em khi được tạo cơ hội, các em có thể làm được nhiều điều khiến cho người lớn bất ngờ. “Sự tham gia của các em đến nay đạt 50%” – theo đánh giá của đại biểu Hội đồng nhân dân cấp cơ sở. Từ thành công của các hoạt động đó đã làm tiền đề cho sự tham gia của các em vào nhiều hoạt động khác như góp ý cho chương trình phát triển kinh tế-xã hội huyện Đông Anh giai đoạn 2021-2025 với nhiều chỉ tiêu khác nhau. Hội đồng nhân dân huyện chia chương trình này ra làm nhiều chủ đề và gửi về các trường để các em thảo luận, góp ý. Điều này giúp cho các hoạt động trong chương trình trở nên thực tế hơn và như vậy các chỉ tiêu có khả năng hoàn thành cao hơn.

4. KHUYẾN NGHỊ HÀNH ĐỘNG

4.1. Với chính quyền các cấp:

- Quốc hội và các cơ quan lập pháp nghiên cứu và ban hành tiêu chí tiếp nhận ý kiến của thanh, thiếu niên trong quá trình xây dựng chương trình, chính sách về thanh, thiếu niên. Tiêu chí này cần đảm bảo yếu tố giới, dân tộc, độ tuổi, tình trạng khuyết tật...;
- Quốc hội/ Hội đồng nhân dân địa phương tăng cường tiếp xúc cử tri là thanh niên theo các chuyên đề cụ thể mà thanh, thiếu niên quan tâm;
- Các cơ quan ban ngành, đặc biệt là Bộ/ Sở/ Phòng Lao động thương binh và Xã hội, Giáo dục đào tạo, Trường học đảm bảo thực thi các mô hình thúc đẩy sự tham gia của trẻ em theo chương trình hành động quốc gia vì trẻ em giai đoạn 2021 - 2030 như: xây dựng, hướng dẫn, thực hiện và phát triển mô hình đối thoại học đường để thúc đẩy quyền tham gia của trẻ em trong trường học; xây dựng, hướng dẫn, thực hiện và phát triển mô hình nhóm gia đình đồng hành cùng trẻ em để thúc đẩy quyền tham gia của trẻ em trong gia đình; xây dựng, hướng dẫn, thực hiện và phát triển mô hình tăng cường năng lực của trẻ em tiếp cận cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư,... để đảm bảo sự tham gia của trẻ em một cách hiệu quả và thực chất;
- Bộ/ Sở/ Phòng Lao động, Thương binh và Xã hội, Bộ/Sở Nội vụ, Ủy ban nhân dân, Hội đồng nhân dân các cấp nghiên cứu các mô hình thúc đẩy hiệu quả sự tham gia của trẻ em và thanh thiếu niên vào tiến trình đóng góp, xây dựng chính sách để học tập, nhân rộng tại nhiều địa phương khác;
- Ban chấp hành Đoàn Thanh niên các cấp cần nhắc đưa nội dung thảo luận, góp ý các chương trình, chính sách liên quan tới thanh, thiếu niên vào một trong những nội dung sinh hoạt đoàn, đồng thời tổ chức các cuộc thi tìm hiểu về các chương trình, chính sách liên quan tới thanh, thiếu niên.
- Các cơ quan chức năng phụ trách tiếp nhận và/hoặc phản hồi có trách nhiệm phân loại các sáng kiến, ý tưởng. Đối với các ý tưởng, sáng kiến chưa thể đưa vào thành quy định trong văn bản luật, chính sách thì có thể chuyển

thành các chương trình, hoạt động, làm cơ sở tạo bước tiến dài hơn. Đảm bảo thực hiện phản hồi hiệu quả với những ý kiến đóng góp của thanh, thiếu niên.

- Đối với các chương trình, chính sách khi lấy ý kiến thanh, thiếu niên, các cơ quan chức năng cần có cách tiếp cận dễ hiểu và gần gũi đảm bảo thanh, thiếu niên (ở mọi trình độ, hoàn cảnh, và tình trạng khuyết tật,...) có thể hiểu được;
- Các cơ quan chức năng quan tâm tổ chức diễn đàn, đối thoại cấp địa phương và quốc gia thường niên giữa thanh, thiếu niên và đại diện lãnh đạo các cơ quan nhà nước về các chủ đề liên quan tới thanh, thiếu niên.
- Các cơ quan chức năng, đặc biệt các cơ quan chức năng liên quan tới thanh, thiếu niên đẩy mạnh áp dụng công nghệ để nâng cao kênh phản hồi, tương tác với thanh, thiếu niên, như thông qua các nền tảng trực tuyến: website, fanpage,.....
- Các cơ quan chức năng tăng cường kết nối thông tin tới các địa bàn vùng sâu, vùng xa như xây dựng hệ thống loa phát thanh, thư viện cộng đồng đến từng thôn, bản để người dân, đặc biệt là thanh, thiếu niên có cơ hội tiếp cận các chương trình, chính sách.

4.2. Với nhà trường, thầy cô giáo:

- Tổ chức các diễn đàn trực tuyến liên quan đến luật trẻ em, luật thanh niên hay các chương trình liên quan đến hướng nghiệp để học sinh, sinh viên có thể tham gia và đóng góp tiếng nói của mình;
- Tổ chức lấy ý kiến rộng rãi học sinh, sinh viên về các chuyên đề liên quan đến học sinh, sinh viên cũng như thanh, thiếu niên nói chung sau đó tổng hợp và gửi tới ban soạn thảo các văn bản luật;
- Đưa chương trình giảng dạy kỹ năng sống vào giảng dạy trong nhà trường đặc biệt là các kỹ năng như thuyết trình, vận động chính sách, quản lý cảm xúc,... để học sinh có thể tự tin hơn tham gia đóng góp về các vấn đề liên quan đến các em ở những môi trường và sự kiện khác nhau;
- Đưa hoạt động phổ biến chương trình, chính sách liên quan tới thanh, thiếu niên làm một hoạt động ngoại khoá trong trường học ở các cấp học là Tiểu học, Trung học cơ sở, Trung học phổ thông và Đại học;
- Tổ chức các cuộc thi tìm hiểu luật pháp, chính sách liên quan tới thanh, thiếu niên, đặc biệt Luật thanh niên mới ban hành.

4.3. Với gia đình

- Tăng cường đối thoại, trao đổi giữa cha mẹ và con về chủ đề liên quan tới quyền trẻ em và thanh, thiếu niên;
- Khuyến khích con tìm hiểu các thông tin về các chương trình, chính sách liên quan đến thanh, thiếu niên.

4.4. Với các tổ chức xã hội

- Tham gia nghiên cứu, giám sát các tiến trình tham gia của thanh, thiếu niên để phản biện, vận động chính sách.
- Phối hợp với các cơ quan nhà nước phát triển các mô hình thúc đẩy sự tham gia của thanh, thiếu niên vào tiến trình đóng góp, xây dựng văn bản chính sách pháp luật, chương trình;
- Xây dựng/Phát triển các hoạt động truyền thông phù hợp và hiệu quả, đáp ứng nhu cầu và thị hiếu của thanh, thiếu niên nhằm phát huy hiệu quả sự tham gia của họ trong quá trình tiếp cận và góp ý cho các chương trình, chính sách; Đẩy mạnh các hoạt động truyền thông nâng cao nhận thức về Quyền và trách nhiệm tham gia các hoạt động chính trị-xã hội của thanh, thiếu niên.
- Quan tâm nâng cao nhận thức về luật pháp, chính sách cho thanh, thiếu niên miền núi, thanh, thiếu niên khuyết tật và thanh, thiếu niên thuộc nhóm LGBTIQ;

4.5. Với các cơ quan truyền thông, báo chí

- Đẩy mạnh truyền thông luật pháp liên quan tới thanh, thiếu niên trên các kênh thông tin đại chúng thông qua việc đa dạng kênh truyền thông phù hợp thị hiếu và nhu cầu của thanh, thiếu niên.
- Phát huy vai trò và nâng cao hiệu quả truyền thông của các kênh thông tin.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Trong nước

- Bộ Nội vụ, Báo cáo quốc gia về thanh niên Việt Nam, 2019
- Chương trình quốc gia vì trẻ em giai đoạn 2021 – 2025, 07.01.2021
- Hiến pháp, 2013.
- Luật ban hành văn bản quy phạm pháp luật, 2020.
- Luật Bình đẳng giới, 2006.
- Luật Thanh niên, 2021.
- Luật Trẻ em, 2016.
- Nghị định số 13/2021/NĐ-CP Quy định về đối thoại với thanh niên; cơ chế, chính sách và biện pháp thực hiện chính sách đối với thanh niên từ đủ 16 tuổi đến dưới 18 tuổi, 1.3.2021.
- TW Đoàn TNCS HCM, 2016, Báo cáo đánh giá thực trạng và nhu cầu tham gia xây dựng và thực thi các chính sách công có liên quan về việc làm, giáo dục, y tế năm 2016.
- Viện Nghiên cứu quản lý phát triển bền vững (MSD), Nhà xuất bản Lao động, 2020, Báo cáo khảo sát “Tiếng nói trẻ em Việt Nam”,

2. Nước ngoài

- DFID 2010. Youth Participation in Development A Guide for Development Agencies and Policy Makers, London: DFID–CSO Youth Working Group.
- Felix A 2003. Making youth voice a community principle. Youth Service Journal, 45(4): 38
- Mtswesi A 2014. An overview of youth policy, The Journal of the Helen Suzman Foundation, 74: 37-40
- Walker D, Perezniето P, Bergh G, Smith K 2014. Partners for Change: Young People and Governance in a Post- 2015 World, London/United Kingdom: Rest-less Development
- World Bank Annual Report 2007. Development and the Next Generation.
- United Nations, 1989, Convention on the Rights of the Child.

PHỤ LỤC

PHỤ LỤC 1

PHIẾU KHẢO SÁT SỰ THAM GIA CỦA THANH THIẾU NIÊN VÀO VIỆC ĐÓNG GÓP XÂY DỰNG CHÍNH SÁCH

Xin chào các bạn!

Thanh, thiếu niên là một lực lượng quan trọng đối với tiến trình phát triển của mỗi quốc gia. Việc thu hút sự tham gia của thanh, thiếu niên vào tiến trình xây dựng chính sách sẽ giúp cho các chính sách trở nên thiết thực hơn. Bên cạnh đó, việc thanh, thiếu niên tham gia vào tiến trình xây dựng chính sách cũng góp phần thể hiện tiếng nói và trách nhiệm của họ đối với đất nước.

Luật Trẻ em 2016 đã quy định về Quyền tham gia của trẻ em và Thông tư số 36/2018/TT - BLĐTBXH đã hướng dẫn cụ thể về lấy ý kiến trẻ em trong quá trình xây dựng chương trình, chính sách, văn bản quy phạm pháp luật, quyết định, quy hoạch và kế hoạch phát triển kinh tế xã hội về trẻ em hoặc liên quan đến trẻ em. Luật Thanh niên 2020 cũng quy định rõ về vai trò của thanh niên tham gia vào quá trình xây dựng chính sách.

Trong năm 2021, để tìm hiểu về thực tế mức độ thanh, thiếu niên tham gia đóng góp vào quá trình xây dựng các chương trình, chính sách, đặc biệt là chính sách liên quan đến Kế hoạch phát triển kinh tế xã hội của Việt Nam, Chiến lược về Bình đẳng giới, và các chương trình, chính sách khác liên quan tới thanh, thiếu niên, Viện Nghiên cứu Quản lý Phát triển bền vững (MSD) phối hợp với Tổ chức Plan International Việt Nam tiến hành khảo sát về Sự tham gia của thanh, thiếu niên (trong độ tuổi từ 13 đến 24) vào việc đóng góp xây dựng các chương trình, chính sách.

Mọi ý kiến của các bạn sẽ được bảo mật và chỉ phục vụ cho công tác nghiên cứu. Sự tham gia của bạn vào nghiên cứu này là hoàn toàn tự nguyện. Báo cáo khảo sát dự kiến sẽ được công bố và đăng tải trên website của MSD: <https://msdvietnam.org/> trong tháng 6 năm 2021.

Đối với các bạn dưới 18 tuổi, việc tham gia khảo sát này cần sự đồng ý của cha mẹ/người giám hộ hợp pháp. Chính vì vậy, khi bạn tham gia khảo sát này, điều đó cũng đồng nghĩa với việc bạn đã có được sự cho phép của cha mẹ/người giám hộ hợp pháp. MSD và Tổ chức Plan International Việt Nam không liên quan tới bất kỳ trách nhiệm pháp lý có thể có từ việc này. Chúng tôi cũng khuyến khích cha mẹ/người giám hộ hợp pháp tham gia hướng dẫn, giải thích cho con nếu con cần hỗ trợ.

Hướng dẫn tham gia khảo sát: Trả lời bằng cách click vào các ô trống tương ứng của từng câu hỏi.

Thông tin chi tiết vui lòng liên hệ:

Đỗ Văn Trại – Quản lý chương trình giáo dục và truyền thông MSD

Email: edu.manager@msdvietnam.org - ĐT: 0946266863

Phần 1: Thông tin chung

Câu 1: Bạn thuộc nhóm tuổi nào dưới đây?

- ☐ 13 – 15 ☐ 16 – 18 ☐ 19 – 21 ☐ 22 – 24

Câu 2: Giới tính của bạn

- ☐ Nam
☐ Nữ
☐ Không muốn nêu cụ thể
☐ Giới tính khác

Câu 3: Bạn sinh sống tại khu vực nào?

- ☐ Thành thị
☐ Nông thôn

Câu 4: Bạn sinh sống ở vùng/miền nào?

- ☐ Miền Bắc
☐ Miền Trung – Tây Nguyên
☐ Miền Nam

Câu 5: Bạn có là người khuyết tật?

- ☐ Có
☐ Không

Câu 6: Trình độ học vấn của bạn?

- ☐ Tiểu học
☐ THCS
☐ THPT
☐ Trung cấp
☐ Cao đẳng
☐ Đại học
☐ Sau đại học
☐ Không đi học

Câu 7: Bạn hiện đang sinh hoạt trong hội/đoàn/clb nào dưới đây? (Có thể lựa chọn nhiều đáp án)

- ☐ Đoàn trường
☐ Chi đoàn địa phương
☐ Câu lạc bộ trong trường
☐ Câu lạc bộ ngoài trường

- ☐ Câu lạc bộ về nghề nghiệp
- ☐ Câu lạc bộ khác
- ☐ Không tham gia sinh hoạt trong nhóm/hội hay CLB nào

Phần 2: Nhận thức của thanh, thiếu niên về việc tham gia vào quá trình xây dựng chính sách

Câu 8. Theo bạn, việc thanh, thiếu niên tham gia góp ý cho các chương trình, chính sách quan trọng như thế nào? (Có thể chọn nhiều đáp án)

- ☐ Giúp khẳng định vai trò của thanh, thiếu niên
- ☐ Giúp các chương trình, chính sách trở lên thực tiễn và dễ áp dụng
- ☐ Tránh lãng phí ngân sách trong quá trình thực thi do chương trình, chính sách không phù hợp
- ☐ Đảm bảo quyền của thanh, thiếu niên
- ☐ Không quan trọng/Không cần thiết phải tham gia
- ☐ Không lựa chọn bất kỳ đáp án nào trong các đáp án trên
- ☐ Ý kiến khác (vui lòng ghi rõ):.....

Câu 9: Theo bạn, thanh, thiếu niên cần thiết tham gia vào những bước nào của tiến trình xây dựng các chương trình chính sách? (1 là mức độ cần thiết tham gia thấp nhất và 5 là mức độ cần thiết tham gia cao nhất)

STT	Các bước	Mức độ cần thiết tham gia				
		1	2	3	4	5
1	Kiên nghị, đề xuất sáng kiến					
2	Tham gia góp ý kiến dự thảo chương trình, chính sách					
3	Khảo sát nghiên cứu chương trình, chính sách					
4	Tuyên truyền, phổ biến chương trình, chính sách					
5	Thực thi chính sách					
6	Giám sát và đánh giá chương trình chính sách					

Câu 10: Bạn băn khoăn điều gì khi cân nhắc tham gia góp ý cho các chương trình, chính sách? (Có thể lựa chọn nhiều đáp án)

- ☐ Ý kiến của mình có được lắng nghe hay không
- ☐ Ý kiến của mình có được sử dụng hay không
- ☐ Sợ bị chê bai, đả kích
- ☐ Lãng phí thời gian

- ☐ Sự tham gia của mình là không cần thiết
- ☐ Khác (vui lòng ghi rõ):

Phần 3: Thực trạng tham gia xây dựng chương trình chính sách của thanh, thiếu niên

Câu 11: Bạn đánh giá thế nào về mức độ tham gia của thanh, thiếu niên vào các bước đóng góp ý kiến cho quá trình xây dựng các chương trình chính chính sách? (Đánh giá mức độ tham gia từ 1 - 5, với 1 là mức độ tham gia thấp nhất và 5 là mức độ tham gia cao nhất)

STT	Các Bước	Mức độ tham gia				
		1	2	3	4	5
1	Kiến nghị, đề xuất sáng kiến chương trình, chính sách					
2	Tham gia góp ý kiến dự thảo chương trình, chính sách					
3	Tham gia khảo sát nghiên cứu làm bằng chứng vận động chương trình, chính sách					
4	Tuyên truyền, phổ biến chương trình, chính sách					
5	Thực thi chương trình, chính sách					
6	Giám sát và đánh giá chương trình, chính sách					

Câu 12.1: Nếu bạn dưới 16 tuổi, bạn biết tới những luật pháp, chính sách (cấp quốc gia) dưới đây ở mức độ như thế nào? (Dành cho các bạn dưới 16 tuổi)

STT	Tên chính sách	Mức độ				
		Chưa biết đến	Đã nghe nói nhưng chưa tìm hiểu	Đã biết thông qua tự tìm hiểu	Đã tham gia thảo luận/đối thoại khi xây dựng	Đã tham gia thảo luận/đối thoại sau khi được ban hành
1	Luật Trẻ em					
2	Luật bình đẳng giới Nghị định 56/2017/NĐ-CP hướng dẫn thực hiện Luật Trẻ em					

3	Thông tư số 36/2018/TT - BLĐTBXH đã hướng dẫn cụ thể về lấy ý kiến trẻ em trong quá trình xây dựng chương trình, chính sách, văn bản quy phạm pháp luật, quyết định, quy hoạch và kế hoạch phát triển kinh tế xã hội về trẻ em hoặc liên quan đến trẻ em					
4	Chiến lược quốc gia về Bình đẳng giới 2021 – 2030					
5	Chương trình hành động Quốc gia vì trẻ em giai đoạn 2021 – 2030					
6	Chương trình phát triển kinh tế-xã hội địa phương (nơi bạn đang sinh sống hoặc nơi khác mà bạn biết)					

Câu 12.2: Nếu bạn trên 16 tuổi, bạn biết tới những luật pháp, chính sách (cấp quốc gia) dưới đây ở mức độ như thế nào? (Dành cho các bạn trên 16 tuổi)

STT	Tên chính sách	Mức độ				
		Chưa biết đến	Đã nghe nói nhưng chưa tìm hiểu	Đã biết thông qua tự tìm hiểu	Đã tham gia thảo luận/đối thoại	Đã tham gia thảo luận/đối thoại sau khi được ban hành
1	Luật Thanh niên					
2	Luật Bình đẳng giới					
3	Luật Việc làm 2013					

4	Nghị định 13/2021/NĐ-CP Quy định về đối thoại với thanh niên; cơ chế, chính sách và biện pháp thực hiện chính sách đối thoại với thanh niên từ đủ 16 tuổi đến dưới 18 tuổi					
5	Chính sách phát huy vai trò thanh niên trong tham gia phát triển KT-XH trong giai đoạn mới					
6	Chiến lược phát triển thanh niên Việt Nam giai đoạn 2021 – 2030					
7	Chiến lược quốc gia về bình đẳng giới giai đoạn 2021-2030					
8	Chương trình phát triển kinh tế-xã hội địa phương (nơi bạn đang sinh sống hoặc nơi khác mà bạn biết)					

Câu 13: Thông thường, bạn biết tới các văn bản luật pháp, chính sách liên quan đến thanh, thiếu niên chủ yếu thông qua các nguồn nào dưới đây và đánh giá mức độ hiệu quả của nguồn thông tin? (1 – kém hiệu quả, 5 – hiệu quả nhất)

STT	Nguồn thông tin	Mức độ				
		1	2	3	4	5
1	Gia đình /người thân					
2	Nhà trường					
3	Cán bộ địa phương					
4	Đoàn thanh niên					
5	Các tổ chức trong nước và quốc tế, như Plan, MSD, Hội bảo vệ quyền trẻ em, UNICEF,....					
6	Đại biểu hội đồng nhân dân các cấp					

7	Bạn bè					
8	Báo giấy					
9	Báo mạng và các trang mạng xã hội					
10	Ti vi					
11	Đài phát thanh					
12	Loa truyền thanh					
13	Tờ rơi					
14	Pano, áp phích					
15	Hội thi, hội diễn					

Câu 14: Trong 24 tháng qua, bạn đã có cơ hội nói lên ý kiến của mình về các chương trình, chính sách liên quan tới thanh thiếu niên qua những kênh nào và đánh giá mức độ cơ hội nói lên ý kiến của mình thông qua các kênh này? (với 1 là mức độ cơ hội thấp nhất hoặc không có cơ hội và 5 là mức độ cơ hội cao nhất)

STT	Địa điểm	Mức độ cơ hội				
		1	2	3	4	5
1	Trường học					
2	Nơi làm việc					
3	Khu dân cư: thông qua các buổi họp thôn/xã/phường					
4	Tại các cuộc họp đoàn thanh niên/hội sinh viên					
5	Tại các diễn đàn trực tiếp/trực tuyến					
6	Thông qua websites, cổng thông tin điện tử của các bộ, ngành					
7	Tham vấn trực tuyến (online) thông qua các khảo sát					
8	Thông qua các chương trình/ dự án của các tổ chức xã hội					

Câu 15: Sau khi đóng góp ý kiến, những ý kiến của bạn đã được các cơ quan chức năng tiếp thu như thế nào?

- ☐ Tiếp thu toàn bộ
- ☐ Tiếp thu một phần
- ☐ Không tiếp thu chút nào
- ☐ Tiếp thu tùy từng chính sách/chương trình
- ☐ Không rõ/ không có thông tin

Câu 16: Bạn đã tham gia đóng góp ý kiến của mình về các chương trình, chính sách liên quan tới thanh thiếu niên qua các hình thức nào và đánh giá

mức độ hiệu quả của các hình thức đó (1 là ít/không hiệu quả và 5 là hiệu quả cao nhất)

STT	Kênh	Mức độ hiệu quả				
		1	2	3	4	5
1	Trao đổi/đối thoại trực tiếp với những người có thẩm quyền quyết định					
2	Thông qua hòm thư góp ý					
3	Viết thư cho người có quyền quyết định					
4	Chia sẻ ý kiến trên mạng xã hội					
5	Chia sẻ ý kiến tại diễn đàn đối thoại/tham vấn trẻ em hoặc Diễn đàn đối thoại/sự kiện tham vấn thanh niên cấp địa phương					
6	Chia sẻ ý kiến tại diễn đàn trẻ em hoặc Diễn đàn thanh niên cấp trung ương					
7	Chia sẻ ý kiến thông qua Hội/nhóm/CLB					
8	Tham dự các buổi tham vấn, đối thoại do các tổ chức xã hội tổ chức					
9	Tham gia hoặc tổ chức các chiến dịch truyền thông, vận động chính sách					

Câu 17: Thời gian tiếp nhận góp ý kiến cho các chương trình, chính sách thường diễn ra trong bao lâu?

- ☐ Trong ngày
 ☐ 1 tháng
- ☐ Dưới 1 tuần
 ☐ Trên 1 tháng
- ☐ 1 đến 2 tuần.
 ☐ Không biết
- ☐ 3 đến 4 tuần

Câu 18: Nếu những ý kiến của bạn đã tạo ra sự thay đổi các văn bản chương trình/ chính sách cụ thể, vui lòng cho biết ý kiến đó là gì và tên chương trình, chính sách đó (câu hỏi không bắt buộc)

.....

.....

.....

.....

.....

Câu 19: Nếu bạn CHƯA/KHÔNG tham gia đóng góp xây dựng chương trình, chính sách, vui lòng cho biết vì sao? (Có thể lựa chọn nhiều đáp án)

- ☐ Không quan tâm nên không tham gia
- ☐ Không quan tâm nên không tham gia

- ☐ Không được tham vấn
- ☐ Đã từng được tham vấn nhưng ý kiến không được ghi nhận, tiếp thu nên không muốn tham gia nữa
- ☐ Có được tham vấn nhưng không biết trả lời như thế nào
- ☐ Lý do khác (vui lòng nêu rõ):

Câu 20: Theo bạn, thanh, thiếu niên gặp những khó khăn gì khi tham gia vào tiến trình xây dựng chính sách và đánh giá mức độ những khó khăn đó? (1- mức độ khó khăn thấp nhất/không khó khăn, 5- mức độ khó khăn lớn nhất)

STT	Nội dung	Mức độ khó khăn				
		1	2	3	4	5
1	Thiếu thông tin					
2	Thiếu thời gian					
3	Thiếu kênh tiếp nhận phản hồi					
4	Rào cản về thủ tục: cách thức và cơ chế tham gia					
5	Thiếu cơ hội tham gia					
6	Thanh, thiếu niên không quan tâm đến chính sách					

Câu 21: Theo bạn, đâu là giải pháp thúc đẩy sự tham gia của thanh, thiếu niên vào tiến trình xây dựng các chương trình chính sách?

- ☐ Đa dạng các kênh truyền thông để thanh, thiếu niên dễ tiếp cận với các chương trình, chính sách
- ☐ Trường học/cơ sở giáo dục tổ chức các khoá học để cung cấp cho học sinh/sinh viên kỹ năng vận động và tham vấn chính sách.
- ☐ Nhân rộng các mô hình thúc đẩy sự tham gia của thanh, thiếu niên vào góp ý, xây dựng chương trình chính sách hiệu quả
- ☐ Thu hút sự tham gia của thanh thiếu niên vào góp ý, xây dựng chương trình, chính sách thông qua các cuộc thi
- ☐ Nhân rộng và đa dạng hình thức tổ chức các diễn đàn thanh, thiếu niên
- ☐ Xây dựng kênh đối thoại giữa thanh, thiếu niên với các bên liên quan về các chương trình, chính sách trên mạng xã hội
- ☐ Tổ chức các buổi họp mặt đối thoại định kỳ giữa thanh thiếu niên và cán bộ chính quyền TW và địa phương
- ☐ Tổ chức các buổi họp mặt đối thoại định kỳ giữa thanh thiếu niên với đại biểu quốc hội
- ☐ Khác (ghi rõ):.....

Xin cảm ơn sự tham gia tích cực của bạn!

PHỤ LỤC 2

HƯỚNG DẪN THẢO LUẬN NHÓM THIẾU NIÊN

1. Mở đầu:

Xin chào tất cả các bạn,, cán bộ dự án của Viện Nghiên cứu Quản lý Phát triển bền vững. Hiện nay MSD và Plan đang triển khai khảo sát “Sự tham gia của thanh, thiếu niên vào góp ý các chương trình, chính sách”. Xin cảm ơn các bạn đã tham gia vào buổi thảo luận dự kiến diễn ra trong 60 phút ngày hôm nay.

2. Giới thiệu Mục đích buổi thảo luận nhóm:

Khảo sát thu hút 2.373 bạn tham gia, trong đó các bạn trong độ tuổi từ 13 – 15 tham gia khảo sát chiếm tỷ lệ đông đảo. Kết quả khảo sát ban đầu cho thấy một số phát hiện nổi bật. Buổi thảo luận ngày hôm nay chúng ta sẽ thảo luận sâu hơn về những phát hiện mà các bạn trong độ tuổi 13 – 15 đã đưa ra đồng thời có thể bổ sung thêm các ý kiến mới, cụ thể:

- Tìm hiểu quan điểm của các em về việc tham gia vào góp ý, xây dựng các chương trình, chính sách liên quan đến trẻ em tại cấp độ quốc gia và địa phương;
- Tìm hiểu thực trạng tham gia vào góp ý, xây dựng các chương trình, chính sách của trẻ em;
- Xác định các thuận lợi hoặc thách thức của trẻ em khi tham gia xây dựng các chương trình, chính sách liên quan đến trẻ em;
- Xác định các khuyến nghị & giải pháp thúc đẩy sự tham gia của trẻ em trong các chương trình, chính sách liên quan đến trẻ em từ góc nhìn của các em.

3. Giới thiệu nguyên tắc và hình thức thảo luận

3.1. Nguyên tắc thảo luận nhóm:

- Tự nguyện, không phải trả lời nếu không muốn;
- Không có câu hỏi hay câu trả lời sai, đúng;
- Báo cáo khảo sát sẽ không ghi tên của tham dự viên;
- Thảo luận cởi mở và tôn trọng ý kiến các bên;
- Bảo mật thông tin các thành viên trong nhóm thảo luận (nội dung chia sẻ không đem chia sẻ ra bên ngoài để bình luận hay phán xét). Tuy nhiên để phục vụ cho việc viết báo cáo, chú rất mong các bạn đồng ý cho phép được ghi âm và ghi chép lại các ý kiến chia sẻ của các bạn.

3.2. Hình thức thảo luận:

- Chú đưa ra câu hỏi bằng cách đọc câu hỏi và cũng sẽ đăng câu hỏi lên chat-box để các bạn dễ theo dõi

- Sau khi lắng nghe câu hỏi các bạn có thể đưa ra câu trả lời bằng 2 cách sau:

Cách 1: Các bạn có thể dùng biểu tượng raise hand hoặc bật mic (unmute bên trái màn hình) để chia sẻ và tắt mic (mute) khi hết ý kiến.

Cách 2: Các bạn có thể ghi ý kiến trực tiếp trên chat box chung hoặc nhấn riêng tới chú nếu không tiện nói trực tiếp.

Nếu các bạn cần thời gian thảo luận hoặc suy nghĩ thì cho chú biết nhé....

** Nếu các bạn cần thêm thông tin liên quan đến cuộc khảo sát này hoặc các vấn đề về bảo vệ trẻ em nói chung, có thể liên hệ với chú qua số điện thoại 0946266863*

4. Nội dung thảo luận

4.1. Tìm hiểu quan điểm của trẻ em về việc tham gia vào góp ý, xây dựng các chương trình, chính sách liên quan đến trẻ em tại cấp độ quốc gia và địa phương

Khi được hỏi “Việc trẻ em tham gia vào góp ý các chương trình, chính sách trên từng khía cạnh quan trọng như thế nào?”, 74% các bạn tham gia khảo sát (bao gồm trẻ em từ 13 – 15 tuổi) lựa chọn phương án “giúp khẳng định vai trò của thanh, thiếu niên”; 51,2% lựa chọn “đảm bảo quyền của thanh, thiếu niên”; và 46,4% lựa chọn “giúp các chương trình, chính sách trở nên thực tiễn và dễ áp dụng”; 31,3% lựa chọn “giúp tránh lãng phí ngân sách trong quá trình thực thi do chương trình, chính sách không phù hợp”.

Câu hỏi 1: Các bạn đồng tình hay có ý kiến khác với kết quả khảo sát nêu trên? Vì sao?

Tiến trình tham gia góp ý các chương trình chính sách gồm 6 bước:

- (1) Kiến nghị, đề xuất sáng kiến;
- (2) Tham gia góp ý kiến dự thảo chương trình chính sách;
- (3) Khảo sát nghiên cứu chương trình chính sách;
- (4) Tuyên truyền, phổ biến chương trình chính sách;
- (5) Thực thi chính sách;

(6) Giám sát và đánh giá chương trình chính sách. Khi được hỏi “Thanh, thiếu niên cần thiết tham gia vào bước nào của tiến trình góp ý, xây dựng chương trình, chính sách”, 58,4% trẻ em từ 13 – 15 tuổi lựa chọn bước “Tuyên truyền, phổ biến chương trình, chính sách” và 53,2% chọn bước “Thực thi chính sách” là cần thiết và rất cần thiết, các bước còn lại thì tỷ lệ lựa chọn không cao.

Câu hỏi 2: Các bạn đồng tình hay có ý kiến khác với các kết quả nêu trên? Vì sao?

Kết quả khảo sát chỉ ra rằng khi cân nhắc tham gia góp ý cho các chương trình, chính sách, có 86,3% bạn trong nhóm tuổi 13-15 sợ bị chê bai đả kích, 85,2% các bạn lo rằng ý kiến của mình có được sử dụng hay không?

Câu hỏi 3: Còn bạn, khi cần nhắc góp ý cho các chương trình, chính sách bạn băn khoăn điều gì?

4.2. Tìm hiểu thực trạng của trẻ em khi tham gia vào góp ý, xây dựng các chương trình, chính sách

Câu hỏi 4: Bạn đã từng tham gia góp ý cho bất kỳ một chương trình, chính sách nào chưa? (Ví dụ Luật Trẻ em, Chương trình hành động quốc gia vì trẻ em giai đoạn 2021 - 2030) Nếu đã từng góp ý, bạn vui lòng chia sẻ về lần tham gia đó của mình (vì sao bạn biết đến chương trình, chính sách đó? Lý do bạn tham gia là gì? Hình thức tham gia như thế nào? Cảm xúc/nhận định sau khi tham gia?)

Câu hỏi 5: Khi có ý kiến về một chương trình, chính sách nào đó bạn thường tìm đến ai? Vì sao?

Câu hỏi 6: Hiện nay bạn sinh hoạt trong Đoàn/Đội/Hội/Nhóm/CLB nào không? Trong các buổi sinh hoạt, các bạn có thảo luận về các chương trình, chính sách liên quan đến trẻ em không? Nếu có, sau đó các ý kiến thảo luận đó được gửi cho ai?

4.3. Xác định các thuận lợi hoặc thách thức của thanh, thiếu niên khi tham gia xây dựng các chương trình, chính sách liên quan đến trẻ em

Câu hỏi 7: Theo bạn khi tham gia góp ý cho các chương trình, chính sách, trẻ em gặp những thuận lợi/thách thức nào? Đây là thuận lợi/thách thức lớn nhất? Tại sao?

4.4. Xác định các khuyến nghị & giải pháp thúc đẩy sự tham gia của trẻ em trong các chương trình, chính sách liên quan đến thanh niên từ góc nhìn các bạn trẻ

Câu hỏi 8: Theo bạn, bạn và các bạn khác có thể làm gì để thúc đẩy sự tham gia của trẻ em vào quá trình xây dựng các chương trình, chính sách có liên quan đến trẻ em?

Câu hỏi 9: Theo bạn, các bên liên quan như nhà nước/chính quyền, nhà trường, tổ chức xã hội, cơ quan truyền thông...có thể làm gì để thúc đẩy sự tham gia của trẻ em vào quá trình xây dựng các chương trình, chính sách có liên quan đến trẻ em?

PHỤ LỤC 3

HƯỚNG DẪN THẢO LUẬN NHÓM THANH, THIẾU NIÊN

1. Mở đầu:

Xin chào tất cả các bạn,....., cán bộ dự án của Viện Nghiên cứu Quản lý Phát triển bền vững. Hiện nay MSD và Plan đang triển khai khảo sát “Sự tham gia của thanh, thiếu niên vào góp ý các chương trình, chính sách”. Xin cảm ơn các bạn đã tham gia vào buổi thảo luận dự kiến diễn ra trong 60 phút ngày hôm nay.

2. Giới thiệu Mục đích buổi thảo luận nhóm:

Khảo sát thu hút 2.373 bạn tham gia, trong đó các bạn trong độ tuổi từ 13 – 15 tham gia khảo sát chiếm tỷ lệ đông đảo. Kết quả khảo sát ban đầu cho thấy một số phát hiện nổi bật. Buổi thảo luận ngày hôm nay chúng ta sẽ thảo luận sâu hơn về những phát hiện mà các bạn trong độ tuổi 13 – 15 đã đưa ra đồng thời có thể bổ sung thêm các ý kiến mới, cụ thể:

- Tìm hiểu quan điểm của các em về việc tham gia vào góp ý, xây dựng các chương trình, chính sách liên quan đến trẻ em tại cấp độ quốc gia và địa phương;
- Tìm hiểu thực trạng tham gia vào góp ý, xây dựng các chương trình, chính sách của trẻ em;
- Xác định các thuận lợi hoặc thách thức của trẻ em khi tham gia xây dựng các chương trình, chính sách liên quan đến trẻ em;
- Xác định các khuyến nghị & giải pháp thúc đẩy sự tham gia của trẻ em trong các chương trình, chính sách liên quan đến trẻ em từ góc nhìn của các em.

3. Giới thiệu nguyên tắc và hình thức thảo luận

3.1. Nguyên tắc thảo luận nhóm:

- Tự nguyện, không phải trả lời nếu không muốn;
- Không có câu hỏi hay câu trả lời sai, đúng;
- Báo cáo khảo sát sẽ không ghi tên của tham dự viên;
- Thảo luận cởi mở và tôn trọng ý kiến các bên;
- Bảo mật thông tin các thành viên trong nhóm thảo luận (nội dung chia sẻ không đem chia sẻ ra bên ngoài để bình luận hay phán xét). Tuy nhiên để phục vụ cho việc viết báo cáo, chú rất mong các bạn đồng ý cho phép được ghi âm và ghi chép lại các ý kiến chia sẻ của các bạn.

3.2. Hình thức thảo luận:

- Chú đưa ra câu hỏi bằng cách đọc câu hỏi và cũng sẽ đăng câu hỏi lên chat-box để các bạn dễ theo dõi

- Sau khi lắng nghe câu hỏi các bạn có thể đưa ra câu trả lời bằng 2 cách sau:

Cách 1: Các bạn có thể dùng biểu tượng raise hand hoặc bật mic (unmute bên trái màn hình) để chia sẻ và tắt mic (mute) khi hết ý kiến.

Cách 2: Các bạn có thể ghi ý kiến trực tiếp trên chat box chung hoặc nhấn riêng tới chú nếu không tiện nói trực tiếp.

Nếu các bạn cần thời gian thảo luận hoặc suy nghĩ thì cho chú biết nhé....

** Nếu các bạn cần thêm thông tin liên quan đến cuộc khảo sát này hoặc các vấn đề về bảo vệ trẻ em nói chung, có thể liên hệ với chú qua số điện thoại 0946266863*

4. Nội dung thảo luận

4.1. Tìm hiểu quan điểm của trẻ em về việc tham gia vào góp ý, xây dựng các chương trình, chính sách liên quan đến thanh thiếu niên tại cấp độ quốc gia và địa phương

(1) Chia sẻ kết quả khảo sát: Hầu hết người tham gia khảo sát đều nhận thức được tầm quan trọng của việc thanh, thiếu niên tham gia góp ý cho các chương trình, chính sách của nhà nước. Cụ thể là, khi đánh giá về tầm quan trọng trên từng khía cạnh, phần lớn (74%) thanh, thiếu niên cho rằng việc này giúp khẳng định vai trò của thanh, thiếu niên; tiếp đó 51,2% đánh giá việc này giúp đảm bảo quyền của thanh, thiếu niên; và 46,4% thanh, thiếu niên cho rằng giúp các chương trình, chính sách trở nên thực tiễn và dễ áp dụng; có 31,3% các bạn được hỏi cũng cho biết sự tham gia của thanh, thiếu niên vào góp ý các chương trình, chính sách cũng có thể giúp tránh lãng phí ngân sách trong quá trình thực thi do chương trình, chính sách không phù hợp.

Đây là kết quả của khảo sát, các bạn thấy những kết quả đó và các bạn có thể đưa ra những ví dụ cụ thể để chứng minh tầm quan trọng của việc thanh, thiếu niên tham gia góp ý các chương trình và chính sách?

(2) Trong 5 bước xây dựng chính sách: kết quả khảo sát cho thấy, khoảng 50% thanh niên ở độ tuổi 18 – 21 đối với các bước “kiến nghị, đề xuất sáng kiến” và “tham gia góp ý kiến cho dự thảo chương trình, chính sách”, đều cho rằng việc tham gia vào bước này là cần thiết và rất cần thiết, các bước khác thì con số này không cao, tức là....

→ Các bạn cho biết quan điểm của mình? Theo bạn sự cần thiết tham gia vào các bước này là như thế nào? Tại sao?

4.2. Tìm hiểu thực trạng của thanh, thiếu niên khi tham gia vào góp ý, xây dựng các chương trình, chính sách

- Bạn đã từng tham gia góp ý cho bất kỳ một chương trình, chính sách nào chưa (Đặc biệt về Luật Bình đẳng giới/ Luật Thanh niên)? Vui lòng chia sẻ về lần tham gia đó của mình (vì sao bạn biết đến chương trình, chính sách đó? Lý do bạn tham gia là gì? Hình thức tham gia như thế nào? Cảm xúc/ nhận định sau khi tham gia?
- Các bạn có tham gia hội nhóm nào ko? KQ của khảo sát: , hơn 45% thanh thiếu niên đều cho rằng toàn bộ hình thức góp ý đều không hoặc rất kém

hiệu quả, đáng chú ý đối với hình thức: trao đổi trực tiếp với người có thẩm quyền, thông qua hòm thư góp ý, và viết thư cho người có thẩm quyền, con số này còn lên tới trên 50%. Chia sẻ ý kiến thông qua hội nhóm câu lạc bộ là kênh góp ý được nhiều các bạn thanh, thiếu niên đánh giá là hiệu quả cao nhất với trên 31%;

→ Kênh góp ý mà bạn cho là hiệu quả nhất? Tại sao?

4.3. Xác định các thuận lợi hoặc thách thức của thanh, thiếu niên khi tham gia xây dựng các chương trình, chính sách liên quan đến thanh thiếu niên KQ KS: Hầu hết thanh thiếu niên đều nhận diện và đánh giá gặp khó khăn với các thách thức về thiếu thông tin, thiếu thời gian, thiếu kênh tiếp nhận phản hồi, thủ tục, cơ hội tham gia và thanh, thiếu niên không quan tâm đến chính sách.

- Theo bạn khi tham gia góp ý cho các chương trình, chính sách, thanh, thiếu niên gặp những thuận lợi/thách thức nào? Đây là thuận lợi/thách thức lớn nhất? Tại sao?

4.4. Xác định các khuyến nghị & giải pháp thúc đẩy sự tham gia của thanh, thiếu niên trong các chương trình, chính sách liên quan đến thanh niên từ góc nhìn các bạn trẻ

- Làm thế nào để thanh thiếu niên có thể tham gia nhiều hơn và tích cực hơn vào quá trình xây dựng các chương trình, chính sách có liên quan đến mình?

→ Từ góc độ của bản thân thanh thiếu niên?

→ Từ góc độ của các bên liên quan: nhà nước/chính quyền, nhà trường, tổ chức xã hội, cơ quan truyền thông,...?

PHỤ LỤC 4

HƯỚNG DẪN CÂU HỎI PHÒNG VẤN SÂU

Viện Nghiên cứu Quản lý Phát triển bền vững (MSD), với sự hỗ trợ tài chính từ Tổ chức Plan International tại Việt Nam, đang tiến hành nghiên cứu khảo sát "Sự tham gia của thanh, thiếu niên vào góp ý, xây dựng các chương trình, chính sách liên quan đến thanh, thiếu niên". Khảo sát được từ hiện từ tháng 4 năm 2021 với mục tiêu chính nhằm:

- (1) Khảo sát thực trạng nhận thức của thanh thiếu niên về quyền tham gia xây dựng chính sách và mức độ hiểu biết/tham gia vào việc xây dựng một số chương trình, chính sách liên quan đến thanh, thiếu niên,
- (2) Xác định những cơ hội thúc đẩy sự tham gia của thanh, thiếu niên trong đóng góp xây dựng chính sách và
- (3) Phát triển các khuyến nghị thúc đẩy sự tham gia của thanh, thiếu niên vào việc đóng góp, xây dựng chính sách.

Để lắng nghe quan điểm, ý kiến của đại diện đại diện cơ quan quản lý nhà nước về tham mưu và xây dựng các chính sách về thanh, thiếu niên - về sự tham gia và thúc đẩy sự tham gia của thanh, thiếu niên trong quá trình xây dựng các chương trình, chính sách liên quan đến các em, MSD kính mong chị có thể chia sẻ và trả lời một số câu hỏi phỏng vấn nêu dưới đây. MSD cam kết, nội dung thông tin cung cấp sẽ chỉ được sử dụng cho mục đích nghiên cứu.

1. Cơ hội và khả năng thanh thiếu niên tham gia vào việc góp ý, xây dựng các chương trình, chính sách liên quan đến thanh thiếu niên tại cấp độ quốc gia và địa phương

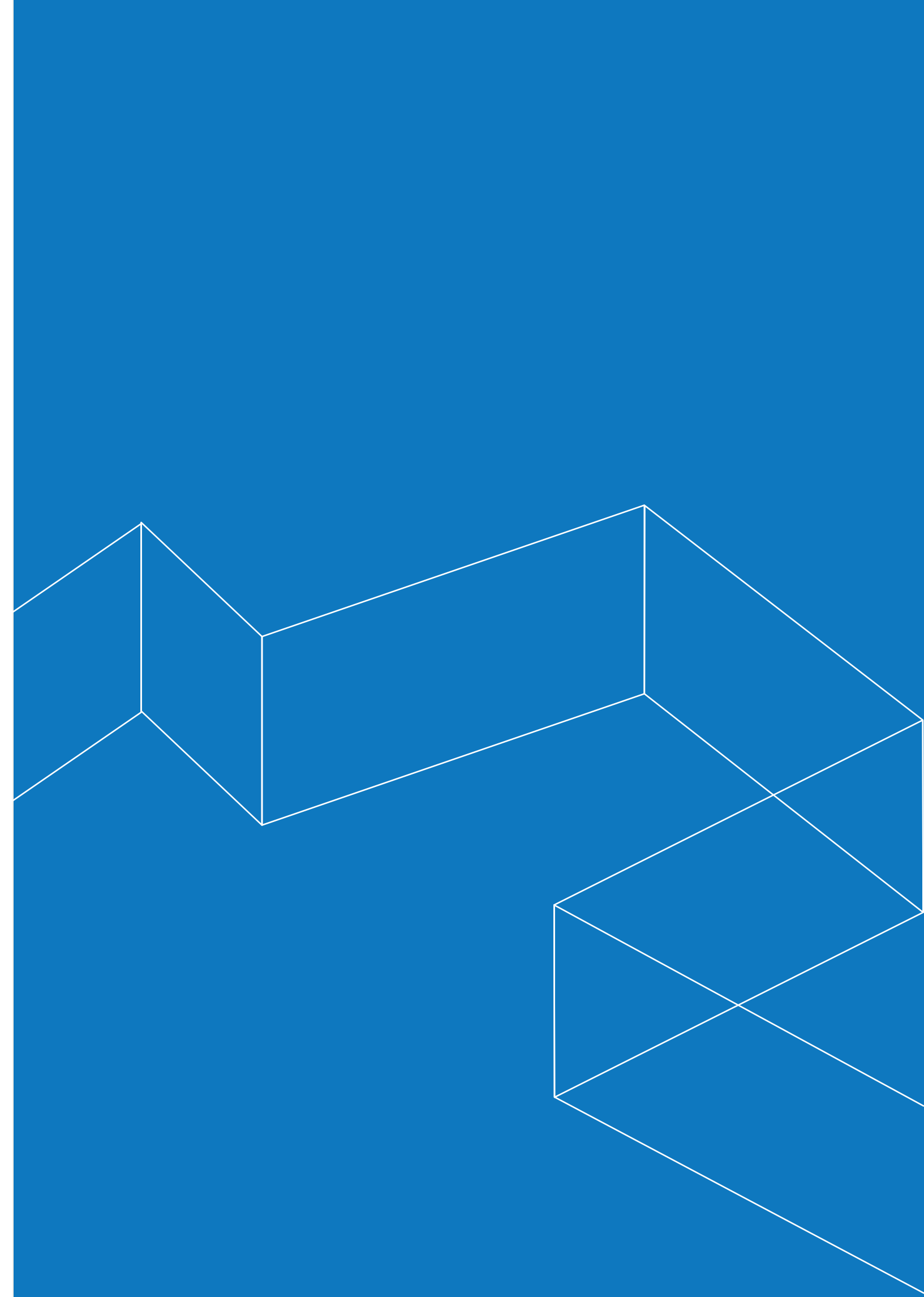
- Chị hãy đánh giá chung về việc tham gia của thanh thiếu niên (tập trung vào sự tham gia của thiếu niên) trong việc góp ý, xây dựng chương trình, chính sách liên quan đến họ?
- Chị đánh giá thế nào về cơ hội, khả năng tham gia, và năng lực tham gia của thanh thiếu niên khi tham gia góp ý cho một số chương trình, chính sách gần đây?
- Nếu đánh giá theo 5 cấp độ của sự tham gia, các bạn thanh thiếu niên đang tham gia ở cấp độ nào? Có sự khác biệt nào về độ tuổi, vùng miền, giới tính, dân tộc không?

2. Thuận lợi và thách thức của thanh thiếu niên khi tham gia đóng góp xây dựng chính sách:

- Theo đánh giá của anh/chị, thanh, thiếu niên có các thuận lợi và thách thức gì khi tham gia đóng góp xây dựng các chương trình, chính sách?
- Khoảng trống chính sách (thiếu chính sách/ chương trình. cơ chế; nội dung không phù hợp - cần sửa đổi; việc thực thi?)

3. Đề xuất, khuyến nghị

- Thực tế, theo anh/chị đã có những chương trình/chính sách nào đã thúc đẩy tốt sự tham gia của thanh thiếu niên không? Chia sẻ cụ thể (điểm gì tốt, điểm gì còn cần cải thiện)
- Theo chị có các mô hình tốt thúc đẩy sự tham gia của thanh, thiếu niên? Ví dụ cụ thể?
- Theo chị việc tổ chức đối thoại giữa đại biểu quốc hội/đại biểu hội đồng nhân dân/lãnh đạo các cấp với thanh, thiếu niên nên được tổ chức như thế nào để phù hợp với thanh, thiếu niên?

Viện Nghiên cứu Quản lý Phát triển bền vững (MSD)

Ad: Phòng 1007, Toà 17T9, Khu đô thị Trung Hoà - Nhân Chính,
Phường Nhân Chính, Quận Thanh Xuân, Thành phố Hà Nội
Tell: (84-24)-6276 9056 - Email: contact@msdvietnam.org
Facebook: Msd Vietnam - Website: msdvietnam.org

Tổ chức PLAN INTERNATIONAL tại Việt Nam

Ad: Tầng 6, tòa nhà Capital, 58C Kim Mã - Phường Kim Mã,
Quận Ba Đình, Thành phố Hà Nội
Tell: (84) 2438223005 - Email: vietnam.co@plan-international.org
Facebook: [planinternationalvietnam](https://www.facebook.com/planinternationalvietnam)
Website: plan-international.org/vietnam